

PAMÁTNÍK

125. výročí Tělocvičné jednoty Sokol Přerov

1871 - 1996

V Přerově roku 1996

Obsah :		str :
M. Kozák	Byli jsme a budem	03
Ing. Jaroslav Skopal	Sokol Přerov v uplynulých pěti letech	04
VI. Tabery	Ohlédnutí zpět a pohled vpřed	05
M. Kozák	Jen dál - ale jak dál!?	07
Ing. Jiří Skopal	Pohled do historie	08
MUDr. D. Šnajdr	Průřez dějinami Sokola Přerov do r. 1948	10
Činovníci přerovského Sokola v letech 1946 – 1948		17
B. Domanský	Intermezzo	18
B. Domanský	Sokol Přerov v letech 1990 – 1996	19
L. Chytilová	I tak šel čas	26
M. Havlíčková, J. Bártek	Zpráva o tělovýchovné činnosti	31
B. Domanský	Gymnasté v Sokole Přerov	32
MUDr. D. Šnajdr	Vzdělavatelova úvaha	35
M. Kozák	Sporty v naší jednotě	37
Mgr. M. Veřmiřovská	O sokolském divadélku pro nejmenší	37
V. Weigelová	Zpráva o hospodaření	38
Ing. VI. Moaš	Technická komise – údržba	39
O. Fárková	A co naše kancelář ?	40
B. Zich	Zpráva dozorčí a kontrolní komise	41
B. Domanský	Prapory Sokola Přerov	42
B. Zich	Hodně úspěchů a všechno nejlepší.....	43
Ing. M. Geryk	Blednoucí vzpomínky	44
Činovníci přerovského Sokola v letech 1990 – 1996		46
Cvičitelství žen		46
Cvičitelství mužů		48
Věznění a utiskování členové v době komunistické totality		49

(poznámka J,Rosmuse tuto knihu jsem naskenoval a formát textů upravil
Pro čtení zrakově postižených omluvte případné chyby)

K 125. výročí svého založení vydala v r. 1996
Tělocvičná jednota Sokol Přerov
v počtu 200 výtisků

za redakce těchto členů: ing. Jaroslav Skopal, Bohumil Domanský, ing. Milan Geryk,
MUDr.Dušan Hradil, Lída Chytilová, Miroslav Kozák ,ing. Jiří Skopal, MUDr.Dušan
Šnajdr. Kresby: ing. Jiří Tomešek

Obálku vytiskla knihtiskárna J. Strojil, s.r.o.
Kratochvilova 18, 750 00 Přerov

Památník Sokola Přerov

1871 - 1996

Byli jsme a budem

Století a čtvrt dnes s úctou vzpomínáme,
kdy sokolské perutě přiletěly k nám,
hřejivý pocit při tom v srdci máme,
že jsme tu pospolu, že nikdo není sám.

Neb bylo vykonáno grandiózní dílo,
že nelze to snad vskutku docenit,
nám se to za sto dvacet pět roků podařilo
a stále slyšíme své krásné písně znít.

Ti, co nám nepřejí, ať jenom zkusí
se nad naším bohulibým dílem zamyslit?
Co pravdy, víry, lásky v tom sokolství být musí,
když se to zdařilo do srdcí šesti generací vlít!

Nádherná myšlenka sokolská to byla,
co zažehla do našich duší oheň věčný
a jeho jasným plamenem nás osvětila.
Věřím, že na věky je náš oheň nekonečný.

Musí v tom být doopravdy velká síla,
když tolik protivenství se nám v cestu postavilo,
vždyť dvakrát jsme odešli již od svého díla
a přece nás to nikdy zcela nezlomilo.

A jako bájný pták jsme opět vstali znovu z popela
vždyť už se konal náš sokolský slet,
zase jsme tady, volali jsme z plných hrdel zvesela
a znovu se dáváme na svůj další let!

Ať naše sokolovna, náš klenot a stánek,
k prospěchu všech rezonuje činností a zpěvem
a vane v ní stále vlhý teplý vánek,
ať stane se pro nás pohádkovým zjevem.

Nesmíme ale nikdy dopustiti, sestry, bratři,
aby v nás někdo opět chtěl zasíti nákazu.
Byli jsme a budem, jak se na sokoly patří –
NAZDAR a vždy se hlasme k sokolskému odkazu.

Ing. Jaroslav Skopal starosta

Tělocvičná jednota Sokol Přerov v uplynulých pěti letech

Historie sokolského hnutí je poznamenána několikerým dočasným zastavením činnosti, jehož častou příčinou bylo vzplanutí světové války. Nástup komunistů k moci v roce 1948 však vedl k nejdelší pomlce v činnosti Sokola, která se výrazně dotkla nejen naplňování sokolských ideí, ale i jeho fyzické základny, tj. sokolského majetku.

Činnost Sokola Přerov byla obnovena, a doufejme, že již natrvalo, začátkem roku 1990 z iniciativy skupiny dřívějších členů Sokola, mezi nimiž byl i později zvolený starosta bratr Zdeněk Tichý. Poté, když do Sokola vstoupila převážná část cvičících z bývalého odboru ZRTV Spartaku Přerovské strojírný, Sokol Přerov začal plnit i své základní poslání - tělocvičnou činnost. Zatím však jako nájemce ve své tělocvičně, neboť právní cesta znovunabytí sokolského majetku podle vydaného restitučního zákona se ukázala být velmi zdoluhavou a trnitou.

Nově zvolený výbor Tělocvičné jednoty Sokol Přerov začal v roce 1993 hledat cestu, která by ukončila vleklou soudní proceduru a urychlila by převod sokolského majetku jednoty Sokol Přerov z rukou Spartaku PS zpět do našich rukou. Jednání s představiteli Spartaku ukázala, že oni uznávají řeč dotyčného zákona, podle něhož nám měl být majetek vrácen, avšak z obavy, že budou ze sokolovny jednorázově vyloučeni, formou odvolání soudní jednání protahovali.

Ukázalo se, že pokud Sokol Přerov bude Spartaku garantovat nájemní formou dlouhodobé pokračování ve využívání prostor sokolovny a hřiště házené, může být formou dohody majetek vrácen dříve než ukončením stále se protahujících soudních jednání. Proto obě strany přistoupily k formulaci podmínek, za nichž by bylo možno dohodu o navrácení majetkových práv oboustranně odsouhlasit. Tento proces jednání Sokola a Spartaku byl úspěšně završen 31.8.1993, kdy podpisy představitelů naší tělocvičné jednoty a TJ Spartak PS byla Dohoda o navrácení majetkových práv stvrzena. Současně byla podepsána i Dohoda o podmínkách další spolupráce, která zakotvila rozsah hodin nájmu pro sportovní oddíly Spartaku, které svým charakterem byly závislé na sokolovně, a též finanční podmínky, za nichž se nájem uskuteční. Pronájem sokolovny Spartaku je za dané situace výhodný i pro nás. Stejně jako nájemné od středních škol za dopolední využívání sokolovny tvoří i nájemné od Spartaku nezanedbatelný finanční zdroj, ze kterého čerpáme peníze na úhradu nákladů na teplo, elektřinu, vodu a na údržbu.

Převzetím klíčů od sokolovny nastala naší jednotě zcela nová situace. Zejména podzim 1993 byl náročný. Museli jsme přijmout nezbytné pracovníky na úklid, údržbu a do kanceláře jednoty. Žádný ze zaměstnanců Sokola Přerov na plný úvazek nevydržel na svém místě k dnešnímu dni. Dnes již máme např. třetího sokolníka. Je jím bratr František Chytil a rád bych věřil, že jeho znalost problematiky sokolovny spojená s aktivní trenérskou činností v našem oddílu sportovní gymnastiky přinese jednotě užitek.

S radostí konstatuji, že první okamžiky vlastnictví sokolovny vyvolaly v mnoha členech tolik potřebnou iniciativu podílet se na jejím zvelebení. Sokolovnu i ostatní areál včetně staré sokolské tribuny jsme převzali ne v nejlepším technickém stavu. Okamžikem vzniku restitučního nároku Sokola Přerov na náš majetek Spartak totiž začal provádět v sokolovně jen nejnutnější údržbu. Někteří starší bratři začali obnovovat nezbytné nátěry na střeše a terasách. V roce 1994 jsme dobrovolnou prací přistoupili k opravě jeviště, kde bylo nutno vyspravit omítku, vymalovat a pověsit novější oponu. Nelze nezpomenout alespoň některé, kteří se na těchto pracech podíleli: br.ing.V.Možíše, J.Bártka, V.Taberyho st., ing. F.Simona, O.Bilíka. Z.Funka a mnohé další. Jako využití příležitosti lze označit stavební rekonstrukci šatnové oblasti, jejímž cílem bylo získat potřebný prostor pro umístění posilovačích strojů, jež naše jednota získala za výhodných

podmínek od jedné firmy. Zde je nutno vyzvednout organizační úsilí br. Z.Holase, odbornou účast br.ing.V.Možíše, ing.L.Hlavatého.J.Bártka, J.Fryče.ing.L.Maňáska a řady dalších.

Náročnou akcí, která se bohužel vlekla poněkud déle než jsme předpokládali, bylo vybudování nové vodovodní přípojky k nájemním prostorám pod starou sokolskou tribunou. O tuto akci se nejvíce zasloužili bratři ing. V.Možíš a V.Pokorný, jehož odbornou profesi naše sokolovna využila a jistě využije i v budoucnu vícekrát.

K náročným pracem loňského roku, tj. 1995, patřila obnova nátěrů oken sokolovny. Bratru V.Taberymu st. se podařilo najít vhodného dodavatele a zorganizovat i brigádnickou pomoc při sundávání a nasazování oken. Vydatně mu přitom sekundovali br.M.Kozák,O.Bilík, Z.Funk a další. Byty také vyměněny dveře v průchodu sokolovny a okno vpravo od průchodu, takže levá strana budovy sokolovny má již jednotný vzhled.

Vyjmenoval jsem jen ty hlavní práce, kam se napřela síla svalů našich mužů. V rámci svých možností se těchto prací zúčastňovali i příslušníci mladší generace, z nichž jmenuji alespoň ing.V.Studýnku, ing.V.Taberyho a ing.J.Taberyho. Pomohli i bratři D.Zbořil, B.Homola a další. Ti, které jsem nejmenoval, prosím, aby mi prominuli. Snad bychom pro příště měli vést systematictější evidenci. Při úklidu a čištění opony se vyznamenalo i mnoho našich sester, kterým je též třeba poděkovat. Snad by se nemělo zapomenout ani na obětavou pomoc br.Č.Hapaly při opravě žíněnek, který tak často nenápadně doplňoval vedle odborných firem záchranné práce k prodloužení jejich životnosti.

Je potřeba si přiznat, že v době, kdy jsme zápasili s prvými finančními a ekonomickými problémy a kdy se výbor doslova učil řídit naši tělocvičnou jednotu, nebylo dostatek času na plnou kontrolu vlastní činnosti, která je posláním Sokola. Přesto se podařilo slušně připravit naše cvičence na sletová vystoupení v roce 1994, podařilo se konzolidovat poměry a činnost v sokolském loutkovém divadle a na slušnou úroveň přivést i vzdělavatelskou činnost, z níž je zjevně vidět např. pravidelné vydávám Sokolského zpravodaje, péči o sokolské symboly a rozšiřování držitelů sokolského kroje mezi členstvem naší jednoty.

Tento příspěvek končím přáním, aby starší členové z Věrné gardy i nadále pokračovali ve své činnosti, neboť oni jsou nositeli sokolských tradic. Cvičitelskému sboru bych chtěl popřát, aby vedle úspěšného pokračování forem cvičení a pobytu v přírodě pečlivě připravoval naše žactvo a dorost pro sokolské soutěže. Náčelníkovi a náčelnici přeji, aby se jim dobře dařilo organizovat školení nových cvičitelů ve prospěch celé Sokolské župy Středomoravské - Kratochvílovy. Zkvalitnění naší práce ve všech oblastech by se mělo stát naším závazkem pro nejbližší budoucnost, který bez velkých proklamací přijmeme každý na svém úseku sokolské práce právě v roce 125. výročí vzniku Tělocvičné jednoty Sokol Přerov.

Vladimír Tabery st.

Ohlédnutí zpět a pohled vpřed

V květnu oslavíme krásné a významné výročí 125 let od založení Sokola Přerov.Uplynulo 125 dlouhých roků a za tuto dobu prošla naše jednota mnoha bouřlivými obdobími. Byla několikrát zrušena, ale zase obnovena a její vliv se projevoval na veškerém veřejném dění v Přerově.

Činnost byla velice pestrá. Již od r.1872 se konala v Přerově veřejná cvičení, od r. 1873 sokolské šibřinky, I. sletu v Praze r. 1882 se zúčastnilo 14 cvičenců z Přerova, X. sletu v r. 1938 již 483 cvičenců. V r. 1948, kdy se konal XI.slet měla naše jednota 2.340 členů a 783 dorostu a žactva.

K čemu tento úvod?

Zakladatel Sokola dr.Miroslav Tyrš, profesor dějin umění na Karlově universitě a na Vysokém učení technickém v Praze, vytýčil jasný úkol Sokola - vychovávat národ při síle tělesné, duševní i mravní. Hlavním prostředkem k dosažení tohoto cíle je sokolská tělesná výchova, která má proniknout celý národ, všechny jeho vrstvy, ve všech věkových stupních, a to nadané i ty s omezenými schopnostmi. Toto cvičení se nazývalo základní tělesnou výchovou sokolskou. Patří do ní cvičení obsažená v Tyršově soustavě (cvičení na náradí, cvičení s náčiním, cvičení prostná, pořadová, skupiny, úpory atd.), vycházky, výlety, táboření a plavání. Ostatní cvičení se nazývalo sokolskou tělesnou výchovou zájmovou nebo doplňkovou. Patří do ní lyžování, bruslení, vodní sporty, šerm, jízda na kole, na koni, lehká atletika atd. Vidíme, že nebylo sportu, který by se v Sokole neprováděl. Jistěže hlavní náplní byl nářadový tělocvik, ale na ten navazovala ostatní sportovní odvětví. Soutěže kytly vypisovány na náradí, v atletice, odbíjené, zpěvu sokolských písní, pořadových, v pódiových skladbách atd. Krátce řečeno všestranná - moderní tělesná výchova.

Po zrušení Sokola se v ČSTV začalo propagovat moderní pojetí tělesné výchovy. Samozřejmě, byly přijaty nové trendy - jóga, strečink, aerobik atd., ale jádrem náplně cvičebních hodin zůstala cvičení dle Tyršovy soustavy - náradí, hry, táboření atd.

V činnosti Sokola se odrazila vynucená přestávka i dnešní doba. Situace se jeví taková, že se z mnoha oddílů sokolské všestrannosti vytrácí cvičení na náradí. Je to způsobeno tím, že starších cvičitelů, kteří toto cvičení a názvosloví ovládali pomalu ubývá a ti mladší o něj mají malý zájem. Chybou je, že na seminářích a srazech cvičitelů se cvičení na náradí věnuje velmi málo pozornosti a málo času, takže mladí cvičitelé nemají možnost se něco naučit a zdokonalit se. Je to dáno tím, že jednodušší je věnovat se míčovým hrám a jiné snadnější činnosti. Cvičitelé by si měli uvědomit, že cvičení na náradí je základem fyzické zdatnosti a mělo by být základem naší činnosti, buď jako hlavní náplň cvičební hodiny, nebo jako doplňovací cvičení. Nejde nám o vychování vrcholových sportovních gymnastů, ale naučit cvičence základním prvkům je naší povinností.

Do oddílů všestrannosti přicházejí cvičenci, kteří nemají nadání a talent pro některé sporty - jinak by šli přímo do sportovních oddílů, takže jim musíme poskytnout širokou nabídku cvičební aktivity formou pro ně přijatelnou. Na zdatnosti mládeže se projevuje také současný styl života. Dříve, a to zvláště děti na vesnicích dělaly stoje na rukou, stoje na hlavě a přemety stranou při svých hrách, výmyky a vzepření závěsem pod kolenem na zábradlích a ojích povozů. Dnešní mládež dorostového věku z 60 % se s tímto druhem pohybu nesetkala, nechodila-li ovšem do nějaké tělovýchovné organizace. Není pravdou, že mládež cvičení na náradí nebaví. Baví je cvičení, ale za cílem se musí jít důsledně a cvičenci se " chytí "as prvními úspěchy, že se něco nového naučili, si sami toto cvičení vyžadují.

Otázkou a problémem je, jak získat do tělocvičen co nejvíce dětí a mládeže. Rozhodující roli by měli sehrát rodiče. Ti mohou nejvíce ovlivnit, aby děti prováděly tělesné cvičení nebo sport. Tady mají rodiče možnost vyplnit volný čas dětí a předejít tomu, aby se nedostaly do part, ve kterých by se vedle planého utrácení času věnovaly i kouření, alkoholu a drogám.

A prám na závěr ? Aby se sokolské tělocvičny naplnily dětmi, mládeží i dospělými, kteří budou navazovat se ctí na tradice, které dnes oslavujeme a to v novém duchu moderní doby jen v tom dobrém a pozitivním. Když se nám to bude dařit, můžeme si říci, že jsme nezůstali nic dlužni obětavým zakladatelům Sokola a může nás hřát dobré vědomí z pokračování jejich práce.

Miroslav Kozák

Jen dál - ale jak dál ! ?

Když jsem v roce 1946 kolportoval do bytů členů a členek Sokola Přerov památník k 75. výročí založení jednoty, ani ve snu by mne nenapadlo, že za padesát roků budu jedním z těch, kteří památník k 125. výročí založení Sokola Přerov budou tvořit. Čtvrtý květen 1871 je dnem založení Tělocvičné jednoty Sokol Přerov.

Byla nás tenkrát v roce 1946 početná skupina starších žáků a dorostenců, kteří jsme památník po Přerově roznášeli. Musím zdůraznit, že zájemců o roznášení bylo tolik, že byli vybráni jen ti nejlepší, na základě sokolského vystupování a 100 % docházky do cvičení.

Proč to říkám? Rozhodně ne proto, abych sentimentálně vzpomínal na "staré zlaté časy sokolství", ale abych zdůraznil skutečnosti, ke kterým jsme byli v Sokole vždy vedeni - to je k dobrovolné a nezištné práci pro celek, k obětavosti a skromnosti. Padesát roků uplynulo, prošli jsme změnami tak grandiózními a protikladnými, že je to na jeden lidský život příliš velké sousto. Sokolská činnost po roce 1948 pomalu a jistě odcházela. Postupně odcházeli osvědčení cvičitelé a činovníci, jedni nuceně, jiní dobrovolně. Ze Sokola udělal režim jednotnou tělovýchovnou organizaci se svou ideovou náplní, aby tak ČOS po několika letech zmizela úplně.

Když po pádu komunismu byl na 7. ledna 1990 svolán do Prahy sjezd, který obnovil činnost ČOS, byla už jen malá hrstka těch, kteří sokolskými myšlenkami žili v roce 1948. Tato skupinka se díla chopila a proto jim patří hluboký dík za to, že v letošním roce můžeme oslavit 125. výročí založení sokolské jednoty v Přerově.

Co však dál? My chceme mravně a tělesně vést co možná největší část společnosti. My chceme vychovávat lidi fyzicky zdatné, avšak i mravně silné. My můžeme nabídnout mládeži i všem od juniorského až po seniorský věk cvičební program, všestranností počínaje a všemi možnými druhy sportu konče. My však chceme též vést společnost k vysokým mravním hodnotám, jako je slušnost, charakterní vystupování, obětavost, služba bližnímu a především dobrovolná kázeň. Tyto všechny hodnoty sokolství byly totalitním režimem hrubě pošlapány a zneuznány. Místo ohleduplnosti se pěstovala hrubost, místo nezištnosti chamtivost, místo tolerance bezohlednost. A tyto negace jsou zakořeněny v celé společnosti, v každém z nás více či méně. Celé dvě generace jsou touto negací prostoupeny.

Vedení České obce sokolské si tuto skutečnost uvědomuje a s houževnatostí sobě vlastní se snaží o postupné uvádění sokolských pravidel a myšlenek v život. V roce 1994 proběhl XJ. všesokolský slet. Jaké chvíle radosti jsme prožívali po 46 letech! Slet byl úspěšný, krásný a nutný. Jeho výsledek dal pádnou odpověď všem, kteří do poslední chvíle uvažovali, zda se měl nebo neměl konat.

Víme, že po stránce hospodářské skončil propadem - dluhem 81 milionů . Kč. Víme také, že v roce 1995 bylo již splaceno přes 51 milionů Kč a že zbytek bude zlikvidován do konce roku 1996. Po stránce společenské Slet splnil a i mnoho předčil naše předpoklady a očekávám. Byl výsledkem velikého úsilí dobrovolné práce sokolských činovníků na všech stupních. A všichni, kdo se na něm jakýmkoliv způsobem podíleli, tak činili proto, že tak činit chtěli a to bez ohledu na své osobní a rodinné zájmy a tomuto cíli obětovali také značnou část svých finančních prostředků. V měsíci květnu 1996, kdy proběhnou oslavné akce k 125. výročí založení naší jednoty, to budou téměř dva roky, co se XU. všesokolský slet stal historií. Jarní zasedání výboru ČOS vyhlásí konám XJH. všesokolského sletu.

Ale jak, sestry a bratři, opravdu dál? Tuto otázku si klademe od chvíle, kdy jsme v červenci 1994 odcházeli ze Strahova. Tuto otázku si klademe především my, sokolští činovníci, kteří jsme, na základě hlasů z valných hromad, dostali osud sokolských organizací na všech stupních na svá bedra. Pomineme-li otázku hospodářskou, starost o správu majetku, kterou několik obětavých členů

s velkým úsilím provádí, pak stojíme před otázkou zásadní. Co a jakou formou nabídneme mladé generaci, abychom ji zapojili do sokolství? Jsme a mnohdy právem kritizovaní (pokud se tak chováme) za to, že jsme zastaralí, že chceme vrátit vývoj, že myšlení lidí je dnes jiné, že chceme něco vracet před rok 1948 a že Sokol je už jen nostalgie. Tak tomu však není. Nové vedení ČOS je si dobře vědomo potřeb současnosti a k tomuto úsilí je směřovaná celá tělocvičná a vzdělávací činnost. Ovšem aby tato snaha výboru ČOS, župních výborů i samotných jednot byla úspěšná, je bezpodmínečně nutné, aby všichni jednotliví členové sokolských organizací tento cvičební a vzdělávací program plně pochopili a podpořili.

Odpověď na otázku jak dál, je možno stylizovat asi takto. Sokol musí nabídnout společnosti pestrý a moderní tělocvičný a sportovní program, ale musí také zmodernizovat svoji tradici vzdělávací, od níž upustit nechceme a nemůžeme. Myslím si, že neexistuje ve státě organizace, která by nabízela lidem *takový* program: spojení krásy těla a čistoty ducha. V této úvaze chci vyslovit přesvědčení, že se v naší jednotě najdou lidé, kteří vezmou na svá bedra ten větší kus odpovědnosti a povedou svou jednotu, mládež i členstvo, stále dál, jen dál. Chci věřit, že se i v budoucnu, v každé generaci zase vyskytnou takoví, kteří tento štafetový kolík rovněž převezmou. Mějme stále na mysli hesla našeho zakladatele br. Tyrše : " Kde stanutí, tam smrt" i " Kdo chvíli stál již stojí opodál " .

Ing. Jiří Skopal

Pohled do historie

Pád Bachova germanizačního absolutismu v Rakousku - Uhersku umožnil v našich zemích rozvoj občanských svobod, kultury a rozvoj národního sebevědomí. V tomto ovzduší založil v únoru 1862 dr. Miroslav Tyrš se svým přítelem Jindřichem Fígenerem Tělocvičnou jednotu pražskou, později nazvanou Sokol. Na ustavující schůzi se sešlo 75 členů a bylo mezi nimi mnoho známých osobností jako bratři Grégrové, kníže dr. Thum - Taxis, prof. Skuherský, akademický malíř František Ženíšek, František Palacký a další. Nové jednotě pomáhala i řada příznivců, kroj a prapor navrhl Josef Mánes, kmotrou praporu se stala Karolina Světlá. Dr. Miroslav Tyrš, profesor dějin umění, byl přesvědčen, že v soutěži národů uspějí jen ty, které budou rovnoměrně pečovat o svou tělesnou, duševní a mravní zdatnost. Proto vychovával členy jednoty v duchu kultury starého Řecka, která považovala cvičení těla za stejně důležité jako vzdělávání ducha. Zdůrazňoval skromnost a střídmost, odmítal kouření a pití alkoholu. Stal se prvním místopředsedou a náčelníkem, byl tvůrcem tělocvičné soustavy Sokola, české sportovní terminologie i hesla " Tužme se". Vydával časopis Sokol a své myšlenky shrnul v programovém prohlášení "Náš úkol směr a cíl".

Jindřich Fugner, ředitel pojišťovny a hypoteční banky, obětavý a pokrokový člověk, bojoval v revolučním roce 1848 v Národní gardě na pražských barikádách. Obdivoval boj Garibaldiho za svobodu Itálie. Do Sokola vnesl slovanskou vzájemnost, nepolitičnost a heslo francouzské revoluce "Svornost, volnost, bratrství". Zavedl bratrské vztahy a tykání mezi členy jednoty. Jako první starosta pronajal vhodný sál ke cvičení a zorganizoval stavbu první, velmi moderní sokolovny v Sokolské ulici v Praze, která byla postavena většinou z jeho finančních prostředků.

Sokol byl přitažlivý nejen svým sportovním programem (v začátku cvičení prostná, pak nářadí, posilování, zápas, šerm, vycházky do přírody), ale i svým kulturním a společenským zaměřením (organizování divadel, přednášek, účast na různých národních slavnostech). Proto se rychle rozšířil v Čechách i na Moravě a své kořeny zapustil také u ostatních slovanských národů, nejvíce u Jihoslovanů, v ostatních zemích ho založili tam žijící Češi, např. v Rakousku, USA atd.

Slavné kapitoly všesokolských sletů se otevírají v r. 1882 uspořádáním tělocvičné slavnosti k 20. výročí založení Sokola.

Slavnosti se konaly v Praze na Střeleckém ostrově pod Tyršovým vedením a měly již tehdy mezinárodní účast. Druhý slet, připravený na r. 1887 byl rakouskou vládou zakázán a místo něj byly uspořádány pouze mezinárodní sportovní závody. Uskutečnil se až v r. 1891 a další slety následovaly v letech 1895, 1901, 1907 a 1912. Postupně přestaly být výlučně mužskou záležitostí a začaly zde cvičit i ženy, dorost a žactvo. V té době se obec sokolská rozrostla na 1.279 jednot se 194.322 členy. Světu se Sokol otevřel v r.1896, kdy se stává členem Evropské tělocvičné unie. Navázal přátelské styky s francouzskými gymnasty a jeho borci se úspěšně zúčastňovali mezinárodních závodů, jak o tom svědčí vítězství v Londýně r. 1910, v Turíně r. 1911 a v Paříži r. 1913. Úspěšný rozlet však přerušila 1. světová válka. Rakouská vláda za války rozpustila ČOS, mnoho sokolů bylo uvězněno, někteří i popraveni, většina byla povolána do armády. Naši vojáci často přebíhali ke spojencům, vstupovali do legií a v jejich řadách bojovali za naše osvobození. Sokolové se zúčastnili i domácího odboje a věnovali peníze T.G.Masarykovi na organizování odboje v zahraničí. Při státním převratu v r. 1918 vytvořili Národní stráž a zajišťovali klid a pořádek. Později se zúčastnili ještě bojů na Slovensku a v pohraničí. Po vzniku Československé republiky obnovil Sokol svoji činnost v plném rozsahu. Aby zabránil poválečné demoralizaci, svolal již na r. 1920 VII. všesokolský slet. Ženy se staly jeho rovnoprávnou složkou a dostaly svůj kroj. V r. 1925 bylo slavnostně otevřeno nové sokolské sídlo "Tyršův dům" v Praze, jenž byl přestavěn převážně svépomocí za 25 milionů Kč. O rok později se konal VUJ. všesokolský slet na novém sletovém stadione na Strahově. Následovaly četné sportovní úspěchy na mezinárodních závodech a olympijských hrách. Připomeňme si, že olympijskými vítězi v gymnastice se tehdy stali bratři B. Šupčík, L. Vácha a A. Hudec, na mistrovství světa zvítězili J. Gajdoš a několikrát A. Hudec a naše družstvo mužů. Družstvo žen zvítězilo na olympijských hrách v Londýně a na mistrovství světa v Budapešti, kde Vlasta Děkanova vyhrála i soutěž jednotlivkyň. Rozšiřovaly se přátelské styky se zahraničními sokolskými a sportovními organizacemi řady zemí, zvláště ve Francii, Anglii, USA i jinde. Evropu však postupně zachvátil fašismus. Československo zůstalo posledním ostrovem svobody a demokracie ve střední Evropě. X. slet v r. 1938 probíhal za napjaté politické situace v době, kdy naše vojsko bylo připraveno bránit hranice republiky. Celý Slet byl demonstrací sokolského vlastenectví a odhodlání bránit vlast a demokracii. Mnichov tuto situaci rázem změnil. Desetitisíce českých občanů z tzv. Sudet muselo opustit své domovy a práci a přestěhovat se s celými rodinami do vnitrozemí. Zanikly tak celé sokolské župy. Němečtí okupanti rozpustili v r. 1941 Sokol a zabavili mu při tom všechn majetek. V této těžké době sokolové nerezignovali. Přešli do ilegality a organizovali společně s příslušníky bývalé čs. armády odbojovou činnost. Pomáhali při tajném odchodu našich občanů do zahraničí, kde mnozí z nich bojovali v řadách spojeneckých armád. Svou statečnost zaplatilo 3.400 sokolů životem a 8.200 útrapami ve vězení, nebo v koncentračních táborech. Jejich zásluhy o osvobození naší vlasti byly odměněny připnutím Čs. válečného kříže na prapor ČOS. Po osvobození, v nové politické situaci se mocenské orgány rozhodly sjednotit tělovýchovu. Jednám o sloučení však byla zdlouhavá a neúspěšná a proto se sokolové začali samostatně připravovat na XL všesokolský slet, který se uskutečnil v Praze v r. 1948. Tam svým vystoupením veřejně projevili nesouhlas s komunistickou diktaturou. Následovalo zatýkání a věznění účastníků Sletu a sokolských funkcionářů, včlenění Sokola do sjednocené tělovýchovy a konečně jeho úplné zrušení. Byl tak zničen největší národní spolek, který byl 86 let budován na ideálech humanity a bratrství, který se významně podílel na boji našeho národa za svobodu a jehož význam a věhlas přesahoval hranice našeho státu, spolek, který v r. 1947 čítal více jak 1 milion členů v 3.367 jednotách. Obnovenou činnost v roce 1968 přerušila posrpnová normalizace a na jeho další probuzení jsme museli čekat ještě dlouhých 22 let.

MUDr. Dušan Šnajdr

Průřez dějinami Sokola Přerov do r. 1948

V památníku 40. výročí Tělocvičné jednoty Sokol v Přerově praví v úvodním slově tehdejší místostarosta br. Souček: "Několik vlastenců pojalo v roce 1871 úmysl založiti po vzoru dr. Mir. Tyrše a Jindřicha Fügnera, zakladatelů Sokola, kteří pochopili, že jen ve zdravém těle je zdravý duch, který' probudí národní vlastenecké cítění a uvědomění lidu, jednotu sokolskou, úmysl svůj v brzku v skutek uvedli a kol 30 členů soustředili v novém spolku."

Na tehdejší dobu kousek skutečně odvážný v rakousko-uherském mocnářství, kdy pradědečkové budoucích Brettschneideru pilně sledovali podezřelé dění v klubech vlastenecké mládeže, čtenářských a pěveckých sdružení českých paní a podivných spolicích odbojných a burcujičích mužů všech věkových kategorií, náboženského nazírání a společenských vrstev. Nezapomínejme, že u zrodu a počátečního rozvoje Sokola pražského v pojetí Tyršově a Fugnerově stáli velcí mužové a zástupci probouzející se české politické veřejnosti, vědy a umění, jako byl J. E. Purkyně, Otec národa Frant. Palacký', Ladislav Rieger, bratři Grégrové, hrabě dr. Thurh-Taxis, prof. Skuherský, akad. malíř Frant. Ženíšek a mnozí další. A hned na začátku si rovněž připomeňme, že slova VLAST a VLASTENECTVÍ měla pro ně vždy sladkou příchut' mateřského mléka, matčina polibku a pohlázení a překrásných národních písní zpívaných lahodným mateřským českým jazykem v dobách, kdy česky mluvili - v očích tehdejší německé a rakouské smetánky - jen služby a podruzi. I v nedávných dobách v okamžicích úzkostí a obav o budoucnost, v období národního útisku a pokusů o likvidaci všeho nám drahého a v bojích o národní existenci byly nám pojmy VLAST a VLASTENECTVÍ zvlášť zřetelné. Bohužel, že zejména v posledních dobách mají přechoasto platnost slova Masarykova : "Český charakter jest - nemíti charakteru, český' typ jest býti netypickým "...

Sešli se jednou 3 neohrožení muži; v čele stál horlivý vlastenec přerovský br. Fr. Štěpka, pozdější starosta města Přerova a zemský' poslanec, měšťan a obchodník, br. Jos. Vítěz, měšťan a řezník, a br. Fr. Mrkva, stavitel. Br. Štěpka neprodleně vypracoval stanovy jednoty a předložil ke schválení c.k. hejtmanství v Kroměříži. Výnosem c.k. místodržitelství v Brně ze dne 4. dubna 1871 č. 5774 byly rylo potvrzeny a zaslány do Přerova, kde dne 4. května t.r. na ustavující valné hromadě započata činnost jednoty. Prvním starostou jejím byl jednomyslně zvolen br. Štěpka. "Jako zřizující odbor podepsáni jsou : MUDr. Cyril Černoch, lékař, František Štěpka, měšťan, Josef Vítěz, měšťan, Fr. Mrkva, stavitel, Cyril Vítěz, měšťan." A první starostí prvního výboru, aby činnost mohla započít, bylo sehnat tělocvičnu. Slavnou městskou radou byla propůjčena tělocvična v obecné škole ve Školní ulici, ovšem jen pro příznivé roční období. Nejnutnější nářadí bylo obstaráno a umístěno v místnosti v hostinci na "Pančavě", kde se též konaly veškeré spolkové schůze. V létě se pak cvičilo na zahradě u br. Henšla. Stanovy však mimo "tělocvik společným cvičením, společnými výlety, šermováním atd." přikazovaly" k oživení ducha společného služtež i poučné přednášky nepolitického obsahu, jakož i společenské zábavy". Připomeňme si, že jakékoliv neplánované a nehlášené sdružování, scházení a srazy byly považovány za zárodky rebelie a spiknutí, aktéři a vůdcové pronásledováni, zatýkáni, vyslýcháni a žalářováni. A proto musíme také považovat za odvážné jednání tehdejších sokolských činovníků, kteří neohroženě vytyčovali trasy ke společným vycházkám v krojích, pochodovým výletům, zájezdům, poutím a výpravám do blízkého i vzdáleného okolí i do zahraničí, vysílali delegace k národoveckým akcím (r. 1876 vyslána deputace k pohřbu Otce národa Fr. Palackého; svolání lidu k uctění 50. výročí úmrtí největšího českého publicisty a bojovníka za česká práva Karla Havlíčka Borovského; vyslání krojované deputace ke slavnosti odhalení Žižkova pomníku u Přibyslavi; zájezd na sokolský slet v Hodslavicích k oslavě památky bojovníka za čistotu historie českého národa Fr. Palackého; výprava závodního družstva do Lvova 1903; atd.) a při mnohých dalších akcích,

kde naši předchůdci hodně riskovali, ale i neohroženě vystupovali (také se jim říkávalo čeští buřiči, protože pomáhali bourat habsburské mocnářství), aniž se nechali strhnout provokacemi k nepředloženým činům.

Naši bratři se poctivě činili, aby získali sympatie a podporu široké veřejnosti a tak aby dokázali stále víc rozšiřovat řady uvědomělého členstva. Byly na př. pořádány podniky malé (výroční oslavy zakladatelů Sokola dr. Tyrše a J.Filgnera, večírek v předvečer upálení M. J. Husa, návštěva výstavy obrazů akad. mal. Kupky, cvičitelské kurzy, akademie) anebo slavností a událostí většího rozsahu (okrsková cvičení, župní a všesokolské slety, šibřinky, karnevaly, benátské noci, kateřinské plesy, národnostní projevy, např. na obranu jazyka českého na rakouských drahách, velikonoční veselice, dětské radovánky, večírky, besídky, cvičení na náměstích; čestné hlídky při demonstracích atd.).

První veřejné cvičení bylo uspořádáno v červenci 1872 v háji Michalově. Dokud ještě v Přerově nebyl sbor dobrovolných hasičů, byli to sokolové, kteří chránili při požárech majetky nešťastným postižených, zejména třeba uvést jejich pomoc při požáru mlýna p. Urbánka. 29. ledna 1873 uspořádala jednota Sokol Přerov první šibřinky v sále u br. Henšla na Dol. náměstí. Br. Vítěz propůjčoval též svou zahradu k letním cvičením pod kaplí sv. Jiří na Hor. nám. Z nouze též najímány různé místnosti pro zimní cvičení, ne vždy vhodné pro cvičence, jak vzpomíná br. Jos. Poláma: "Původně cvičil Sokol v budově gymnasiální a po vyhoštění odebral se do darovaného výstavního pavilonu, který si ku cvičení upravil a cvičil v něm dotud, dokud krev mrazem nestydlá v žilách cvičenců. K osvěžení používali jsme místo sprch ku tření těla zamrzlé vody z umývadel. Když to ale k snesení nebylo, přestěhovali jsme se do bývalého kloboučnického závodu p. E. Kytky (nyní Městský dům), rozdělili družstva a když jedno cvičilo, druhé promenovalo po ulici, pak se střídala. Proto se jednota domluvila se slavnou obecní radou, že jednota propůjčí nářadí, převezme na sebe náklad za čištění a osvětlování, slavná obec pak, že místnosti a otápění zaopatří v bývalém Gymnasiu na Hor. nám. v místnostech pozdějšího c.k. okr. soudu.

Neobyčejně horlivá a nadšená byla činnost vzdělavatelská, kdy byly pronášeny projevy na vlastenecká, historická a odbojná témata, např. "Záboj a Slavoj", "O Velehradě a Buchtově", "Život Husův", "O cfli a úkolu Sokola", "Doba pobělohorská" a mnohé další neohrožené projevy, jež burcovaly sociální a národnostní citění a uvědomění českého lidu a budily jej z neuvědomělosti a zoufalé beznaděje.

Nebyly jen dny pro Sokolstvo příznivé, závistivci, donašeči a placení informátoři pilně sledovali dění v jednotě a c.k. úředníci hlídali každý krok podezřelého člena, aby mohli včas překazit "Lví sílu a vzlet sokolů". Příležitost se naskytla v r. 1876 při vítání "olomouckého" arcibiskupa, při čemž cvičící členstvo utvořilo špalír se šavlemi a kordy, což dohněvalo velitele vojenské posádky a předsedu českého spolku voj. vysloužilců, kteří žalovali na Přerovany na c.k. hejtmanství v Kroměříži pro přečin veřejné bezpečnosti (nedovolené ozbrojování). Kordy a šavle četnictvem zabaveny, členové potrestáni pokutou 1 zl. a starosta br. Chválek 20 zl. Došlo i na anonymní štvání a udávání, takže v důsledku společenského napětí Sokol rozpuštěn a zakázán.

Nářadí a 242,38 zl. uschovány u jednoty kroměřížské, s jejíž pomocí původně jednota přerovská založena. Po roce vyčkávání vypracoval zařizující výbor nové stanovy a podal je ke schválení, což bylo zpočátku zamítnuto. Po opakovaných pokusech však nakonec 6. června 1878 stanovy potvrzeny a valnou hromadou 9. června činnost jednoty opět zahájena.

Avšak c.k. místodržitelství dlouho z různých příčin zamítalo povolení k pořízení spolkového praporu, který až po několikeré opravě vzoru byl vlasteneckými ženami a dívkami vytvořen ar. 1884 slavnostně odhalen. Mezitím byla v r. 1879 jednota vyzvána k přistoupení k župě Moravské, ale dosavadní stanovy to nedovolovaly. Deset let trvalo jednám s nepřejícími

úřady starého mocnářství, než byly nové stanovy 10. května 1889 potvrzeny a jedině pak mohla jednota k župě Moravské přistoupit.

Protože loajální ředitelství c.k. Gymnasia jednotě sokolské nepřálo a nadále trvaly problémy s najímáním cvičeben a hřišť k sokolské cvičební činnosti, přistoupil výbor jednoty k rozhodnutí postavit vlastní tělocvičnu. Slavné obecní zastupitelstvo darovalo Sokolu místo na Marku na místě bývalého hřbitova (původně českobratrského sboru). První plány zhotovil bezplatně p.ředitel Bühler.

Úvěrní spolek záložna v Přerově přispěl obnosem 200 zl. Počátkem r.1893 dostala jednota z gymnasiální budovy výpověď a byla nucena hledat si a najmout místnost na Palackého třídě, jež nevyhovovala již také proto, že došlo k nebývalému rozmachu členské základny, jelikož náčelník br. Hyánek se svými výjimečnými charakterovými vlastnostmi členstvo přímo přitahoval. Tato tělocvična kapacitou nevyhovovala, přesto pavilonu používáno až do r. 1896, kdy ranami z hmoždířů 19. března oznámena přerovskému obecnstvu slavnost položení základního kamene sokolovny. A na konci r. 1896 byla budova díky nezměrné obětavosti členstva tak dalece hotova, že v ní mohlo být v zimě prozatímně cvičeno, na jaře 1897 pak vše dohotoveno a 8. srpna 1897 odbýváno slavnostní otevření tělocvičny, kde byla umístěna i veřejná knihovna a veřejná čítárna.

V r. 1894 se sokolové značně podíleli na pořadatelské a strážní službě na požádání výstavního výboru hospodářsko-průmyslové a národopisné výstavy. Tam se též osvědčily krojované dorostenky při výběru vstupného v pavilonech, čímž si získaly sympatie veřejnosti. Proto uváženo, že pro tak dobrou spolupráci s muži bude vhodné založit ženský odbor a tak pomoci ženské emancipaci.

V r. 1894 zvolen starostou jednoty br. Florián Oščádal, velmi oblíbený pro svou povahu, za nějž došlo k velkému rozkvětu organizace. Téhož roku zřízena obleková komise a odbor národopisný, pověřený sbíráním památek a různých předmětů jak do archivu, tak do budoucího muzea přerovské sokolské jednoty.

R. 1895 založen ženský tělocvičný spolek, stanovy schváleny 16. listopadu, ale až v příštím roce se začal rozvíjet. Podobně ustaven v r. 1883 zábavní výbor, ale až od roku 1888 začaly řádné záznamy o činnosti, ač se měl k světu hned od začátku. Roku 1895 se jednota zúčastnila ITL všesokolského sletu v Praze.

V měsíci únoru 1896 se zúčastnilo hojně krojovaného členstva na pohřbu zakladatele a prvního starosty přerovského Sokola br. Fr. Štěpky.

Od r. 1897 začíná extenzivní působení na okolní vesnice zprvu pochodovými výlety v krojích a později i zájezdy do vzdálených vesnic, měst i zemí, s veřejnými cvičeními, okrskovými a župními slety. Pro pozornost, jakou věnovala přerovská jednota méně úspěšným nebo utiskovaným jednotám, byla později ČOS pověřena péčí a ochranou menšinových jednot. Byly to sokolské jednoty Bílovec, Čížkovice, Spálov, SuchdoL Šternberk a Vrkoslavice. Ve vlastním stánku se již mohla lépe rozvíjet činnost správní, tělocvičná i zábavně-vzdělávací... Jen finanční otázka zůstávala trvale bolavým místem jednoty. Proto též započato s náročnější společenskou činností (večírky, šibřinky, zábavy), jež veřejnost uspokojovala a současně přinášela finanční zně.

V r. 1898 "začalo se klubati družstvo starších" na způsob naší dnešní "Věrné gardy" pro uspokojení starších, ne již tak zdatných a pohyblivých členů a členek.

V r. 1900 založen odbor veslařský.

Neobyčejně plodný byl r. 1901 se všemi akcemi a vyvrcholením IV. všesokolským sletem. Důstojně vzpomenu to největších zásluh tehdejšího zasloužilého náčelníka br. Polárního.

Rozšířila se také spolková knihovna o odborné, zábavné i poučné knihy. Obleková komise, zábavní výbor i národopisný odbor podepřely jednotu ve smyslu propagačním, národně kulturním i finančním. Neobyčejně byla oživena aktivita vzdělavatelско - výchovná. Ke zduaru sokolských podniků přispíval při každé příležitosti ochotně spolek hudebních ochotníků za vedení hudebního skladatele Čapky Drahlovského.

"Jak smutné je srovnání svatého nadšení, obětavosti a neúnavnosti tehdejších zakladatelů Sokola s dnešní blazeovaností, lhovostí a útlumem elánu dnešní mládeže, jež mimo honbu za snadným a rychlým výdělkem (ne vždy poctivým) utápí svůj volný čas neúčelně v hracích strojích, tančárnách a erotických klubech! "

V r. 1902 předneseny četné přednášky, uspořádány výlety do Michalova, pochodový výlet do Brodku, dětské radovánky; jednota se podílela na otevření tělocvičny v Týnci a na sletu Moravskoslezské obce a výletu ČOS .

V r. 1903 projektovány v Přerově 4 univerzitní extenze, vypraveno závodní družstvo do Lvova a Lublaně, zřízena veřejná čítárna. R. 1904 konány pozoruhodné šibřinky "Světlem - letem", r. 1905 se nadále rozvíjela bohatá osvětová činnost, r. 1906 sestaven vzdělávací odbor, jednota se zúčastnila sokolského sletu v Záhřebu, župního sletu v Lipníku, uspořádána řada zábav a reprezentativní šibřinky. Konečně založen ženský tělocvičný odbor. Tento rok korunovaly roky 1907 a 1908 jako roky kulturní a technické práce přesto, že se členstvo pilně připravovalo k účasti na V. všesokolském slete. Na ustavující valné hromadě 17. ledna 1907 založen ženský odbor tělocvičné jednoty Sokol a první předsedkyní zvolena ses. Žofie Kryšková, první náčelnicí sestra Žofie Polamová.

V r. 1908 uspořádán další cvičitelský kurz a výlet do Týnce, dětské radovánky, župní slet a župní závody v Tovačově. V r. 1909 zřízen divadelní odbor a přitom se neúnavně cvičilo a závodilo. Jednota se zúčastnila oslav 10-letého trvání Sokola II. v Prostějově a sletu ve Vyškově.

"Ačkoliv některé nechutné záležitosti hleděly zkalili svornost bratrskou, přece přes různá mínění" šli sokolové k metě toužebné, za bratrství, aby mohli říci sobě s Macharem, velkým pokrokovým básníkem: "Co v srdci jsem choval jako zář svých zřítelnic, to mi bude jednou soudem, nikdo víc!"

Pozoruhodný byl rok 1913, kdy sokolové uspořádali "Slovácké hody", uvítací večer nových členů se slavnostním složením sokolského slibu, Husovy oslavy, manifestaci za druhou universitu a uspořádali vlastenecké večery s přednáškami typu " Důsledky Bílé Hory".

Rok 1914 byl rokem tragickým nejen pro první velikou oběť 1. světové války br. Slávka Kratochvíla a pro ostatní přerovské antimilitaristy, ale pro celé Sokolstvo v naší vlasti, protože došlo k masové persekuci členstva, zejména jeho vedoucích osobností, čímž pro delší dobu skončila činnost Sokola jako celku. Přerovské ženy a žactvo pod vedením obětavých cvičitelů a cvičitelek pokračovali v činnosti na hřišti Sportovního klubu a v tělocvičně chlapecké obecné školy. Avšak již v letech 1917 a 1918 začala práce nenápadně sílit a členstvo se tajně připravovalo na převzetí moci při osvobození naší vlasti z habsburské poroby a tím na t. zv. "Dny svobody". Bratři Elme, Klein, Kadlec, Poláme a další za pomoci četnictva a studentsva se osvědčili v prvních dnech svobody tím, že se ujali organizace převzetí moci ve městě, miliční, sanitární, zásobovací a strážní služby a pod. Pořádek na nádraží, kudy projížděly desetitisíce hladových vojáků ustupujících zdecimovaných armád, byl vzorný; všude kde se objevily červené sokolské košile, poslouchali všichni bez reptání, stavěli se do front a poslouchali příkazů a pokynů, jež jim sokolové dávali. "Sokolstvo", praví v pamětech br. Ondráček, "vykonalo v prvních těžkých chvílích zrodu československého státu plně svou povinnost". Též na bojištích pohltila válka životy a zdraví četných členů jednoty sokolské.

5. ledna 1919 byly převezeny ostatky br. Slávka Kratochvíla z Mor. Ostravy na přerovský hřbitov a od té doby každoročně konána vzpomínka u jeho hrobu. Mimoto založena kniha sokolského slibu, sepsána Kronika jednoty, pořízena Kronika obrázková a Kronika novinářských referátů. Vysledováno přitom, že nejpočetnější rodinou sokolskou byla rodina br. Jana Křístka s 11 členy; 215 bratrů a 150 sester vlastnilo sokolský kroj.

Rok 1920 byl rokem VII. všesokolského sletu v Praze, kde se zúčastnilo 81 mužů, 32 žen, 55 dorostenek, cvičilo 62 bratrů.

V r. 1921 započato s výstavbou sokolského stadionu na Brabansku, pořádány cvičitelské kurzy, táboření, lyžování a další sporty.

V r. 1922 se dorostenci zúčastnili závodů v Mor. Ostravě. Za účasti přerovské jednoty založena sokolská odbočka v Henčlově a členstvo se podílelo na sletu Sokolstva v Lublani.

V r. 1923 provedeny rozřadovací závody dorostenců a dorostenek, zesílila vzdělávací činnost, pravidelně prováděno slavnostní složení sokolského slibu. Členstvo a dorost se pravidelně s úspěchem zúčastnili na četných závodech a soutěžích.

Od r. 1924 konány úspěšné zápasy mužů i žen a dorostu v házené, odbíjené a tenisu.

V r. 1925 konány župní závody mužů. R. 1926 byl rokem VHI. všesokolského sletu v Praze, jehož se zúčastnilo 131 bratrů (cvičilo 67) a 37 starších bratrů, 128 krojovaných žen (106 cvičilo), 81 dorostenců (cvičilo 79) a 56 dorostenek. V roce 1927 se zájezdu do Košic zúčastnilo 16 bratrů a 7 dorostenců. V r. 1928 konány mezisletové závody, r. 1929 zastoupena přerovská jednota nakrajském sletu a na závodech v Orlové, na sletu v Poznani a na zájezdu ČOS v Plzni. Za vlajku zaslanou při zájezdu družstva ČOS do USA získala jednota jako dar mládeže ze Shenektady vlajku americkou.

R. 1930 se konal zájezd do Bělehradu na slet za účasti 57 členů jednoty.

Rok 1931 byl rokem 60. výročí trvání přerovské jednoty. Byl uspořádán mohutný slet Sokolstva východomoravského kraje v Přerově, krajský slet v Kopřivnici, štafetový běh, zajištěna pomoc při výstavbě sokolovny v Bílovci a účast při jejím slavnostním otevření; pak zájezd do patronátního Šternberka. Tehdy měl přerovský Sokol přes 1400 členů. Br. Ondráček uzavírá: "Kolik tu práce za těch 60 roků bylo vykonáno. Kolik ústrků, překážek, nenávisti a konečně i persekucí. Ani prolítí krve nechybělo, ale kolik tu vítězství a úspěchů bylo dosaženo a kolik již radostí ze společné práce."

V jubilejním Tyršově roce 1932 se zástupci zúčastnili pohřbu starosty ČOS br. dr. Scheinera, provedeno slavnostní odhalení pamětní desky nově pojmenovaného Tyršova mostu u sokolovny, na budově krajského soudu v Ostravě odhalena pamětní deska na počest Slávka Kratochvíla; jednota se zúčastnila župního sletu v Hranicích a velká účast byla na IX. všesokolském sletu v Praze.

R. 1933 byl rokem vnitřní konzolidace: založena kartotéka nezaměstnaných sester a bratrů kvůli operativnímu zařazování jich do práce na volná místa. Uskutečněn zájezd do Lublaně a do Nitry k Pribinovým oslavám.

V lednu 1934 byla na mimořádné valné hromadě jednomyslně odhlasována stavba nové sokolovny. Nebyly zanedbávány ani další akce. V roce 1935 byla vybudována podstatná část nové sokolovny. Všichni činovníci jednoty pochopili, že kromě práce, které je zapotřebí k udržení chodu jednoty, přibude nová, těžká a pro mnohého nezvyklá, ale zato tím vděčnější práce. Seskupili se lidé dobré vůle ku pomoci: v první řadě členstvo, ale i město, státní úřady a veřejné korporace, přispěli i nečlenové a pomoc slíbily finanční podniky. První práce byly zadány výborem 25. června a "rovnost" stavby byla oslavena 13. října. Slavnostní vložení pamětního kamene do novostavby se konalo 22. září za velké účasti členstva celé župy a občanů města. Téhož roku se Sokol Přerov stal zakládajícím členem "Spolku pro vybudování památníku Masarykova v Přerově".

R. 1936 byl rokem dohotovení stavby sokolovny. Fond pro stavbu nové sokolovny vznikl v r. 1925 a jak rostl nabyl roku 1932 výše 800 tis. Kč a přirůstal takto:

r. 1932 - 100 684,- Kč
r. 1933- 155 061,-Kč
r. 1934 - 135 410,- Kč
r. 1935- 215 301,-Kč
r. 1936 - 358 104,- Kč.

V červnu uvítán jednotou prezident dr. Edv. Beneš u Dluhonic, v Lověšicích účast na otevření nové sokolovny, uspořádán župní slet v Přerově, uskutečnil se zájezd na Slovensko a později do Trnavy u Holešova s odhalením pamětní desky na škole, kam chodil Slávek Kratochvíl. 13. září se konalo (za účasti starosty ČOS br. dr. Stan. Bukovského) slavnostní otevření nové sokolovny, kam odešli s velkou slávou všichni členové Sokola Přerov po důstojném rozloučení se starou sokolovnou.

22. listopadu zahájeno pravidelné cvičení, 25. 12. otevřena sokolská restaurace a 26. 12. sokolské loutkové divadlo.

R. 1937 byl rokem čilého pracovního ruchu: předána vlajka Sokolu ve Šternberkú, kromě dalších akcí uložena nad pamětním kamenem prst' z legionářských bojišť u Dobružže, Doss Alta, Terronu a Zborova, přitom přerovské jednotě předána legionáři nová vlajka, na niž připnuli stuhy Národní garda, Italská domobrana a Obec přátel legionářů. V červenci uvítán při průjezdu Přerovem prezident Beneš. Krojovaní sokolové stáli čestnou stráž u kenotafu prez. Osvoboditele TGM, který zemřel 14. září. Pohřbu zesnulého prvního prezidenta se zúčastnila silná krojovaná skupina sester a bratří. Po úpravě staré sokolovny na Bio Alfa se uskutečnilo první filmové představení 24. dubna.

Rok 1938 byl rokem X. všesokolského sletu v Praze, jehož se zúčastnilo 699 příslušníků naší jednoty. Podotýkám, že tehdy měla jednotka celkem 1433 členů, nepočítaje žactvo a dorost.

V období politického napětí byly sokolské stráže rozestavěny u důležitých strategických a vojenských objektů.

R. 1939 přes všechny nastávající těžkosti byl rokem vnitřní pilné práce se všemi soutěžemi, hrami a cvičeními, činnost Sokola byla však již silně okleštěná. V r. 1940 začíná zatýkání pracovníků a vedoucích činovníků, pronásledování a žalářování.

13. duben 1941 byl dnem smutku v celém státě. Činnost Sokolstva byla zakázána, jmění jednot zabaveno, sokolovny zapečetěny, nebo zabrány k vojenským účelům, vedoucí činovníci pozatýkáni nebo přešli do ilegality a uprchli do zahraničí, aby jako bojovníci proti fašismu pokračovali v odbojové práci. Nadále pokračovala činnost některých závodních družstev pod krycími názvy jako SK Přerov (lyžaři, plavci, vodní pólo), SK Zejda, KČS Vodáků; další místní kluby též vzaly sokolské závodníky pod svou ochranu a propůjčily jim svá jména. Utkání se konala např. v Uher. Hradišti, ve Zlíně, v Bmě, Hradci Králové a jinde. Tenisový oddíl Sokola byl přeměněn na LTC.

Při této příležitosti nelze pominout statečné práce našich sester tajné sociální péče, jež se staraly o rodiny nacismem postižených a pronásledovaných, které podporovaly potravinami, oblečením, pořádaly sbírky peněz a pod. Celkem pečovaly o 57 rodin v Přerově a okolí.

O obětech, hrdinstvích a neustálém nasazování životů bylo již popsáno hodně stránek a pověděno hodně slov, takže při čtení tohoto památníku prosím o zastavení se po přečtení těchto řádek, než budete pokračovat ve čtení, a o zamyšlení se nad těmi, kteří se nedožili dneška a kteří po sobě zanechali jen světlou vzpomínku.....

...Dne 16. května 1945 svolána první poválečná pracovní schůze naší jednoty, kde byl nastíněn plán činnosti a započato s prací. Prvním sokolským podnikem byla 24. června 1945 v sále sokolovny tryzna za popravené a umučené sestry a bratry, první osvětovou přednáškou pak byla přednáška br. Rudolfa Lukaščíka "Náš zahraniční odboj".

K 31. 12. 1945 měl Sokol Přerov 2 104 členů a 919 mládeže. Činnost se radostně rozvíjela. Sokolský kinoodbor byl však 11. prosince znárodněn - byli jsme sice ještě majiteli Bia Alfa, avšak výnos mimo nájemného byl odváděn státu.

Br. Otto Kadlec ve svém pojednání o činnosti v době 1931 - 1945 říká: "Naše jednota v celé době svého trvání se nikdy nezpronevěřila svému poslání, vždy pevně šla za vytčeným cílem, plná nadšení a obětavosti budovala, tvořila, plná lásky ke krásné myšlence, plná oddanosti ke své práci a svému úkolu."

19. května 1946 svolána slavnostní valná hromada při příležitosti 75. výročí založení jednoty. Na ní starosta jednoty br. MUDr. Lacina a starosta župy br. R. Lukašík zrekapitulovali práci všech zasloužilých činovníků přičinivších se o rozkvět jednoty. Při této příležitosti bylo vzpomenuo našich sester a bratří umučených v koncentračních táborech a žalářích. Všichni byli jmenováni čestnými členy jednoty in memoriam a vězněným byly odevzdány upomínkové listy.

Den 30. června 1946 byl vyvrcholením oslav 75-letého trvání naší jednoty župním sletem v Přerově, jehož se zúčastnily všechny cvičící složky.

V roce 1947 měla jednota 1192 mužů, 1042 žen, 136 dorostenců, 240 dorostenek, 316 žáků a 299 žaček - celkem 3 225 příslušníků. Na konci roku 1947 se zúčastňovalo cvičení 366 mužů, 429 žen, 136 dorostenců, 240 dorostenek, 316 žáků a 299 žaček - celkem 1 786 cvičenců.

A závěrem ještě několik vět: XI. všesokolským sletem v Praze v r. 1948 a průvodem, kdy jsme před vládou na Staroměstském náměstí při povelu "Vpravo hled'!" všichni rázem otočili hlavy vlevo, jsme podepsali ortel nad další činností Sokola. Vedoucí činovníci byli povoláni k zodpovědnosti, všichni vlastenci oddaní myšlence čistého sokolství ze Sokola "vyakčnění" a důsledky nesli po celý svůj zbytek života. Byli to bratři a sestry: Rudolf Lukašík, Richard Bdinka, Břetislav Panák, Jan Pavlíček, Lída Chytilová, Ludmila Kahajová, Božena Kohoutková, Marie Kosíková, Božena Perníčková, Blahoslava Smékalová, Růžena Sumová a Zdeňka Tikovská, kteří byli na podzim roku 1990 a v r. 1992 písemně rehabilitováni za neoprávněné vyloučení ze Sokola. Různé deformace a modifikace tělovýchovné činnosti pro zdání normální aktivity byly většinou věrných členů odhaleny a odmítnuty; ze Sokola vystoupila převážná část "Sokolem Přerovské strojírny". Někteří členové sice pokračovali vést a vychovávat mládež v původních Tyršových myšlenkách a ušlechtilou zábavu.

Jiskérka skutečného sokolství doutnala po celou dobu plamenem v r. 1994 v době konání XII. všesokolského sletu, prokázala, že slavný duch sokolství Tyrše a Fügnera a všech nelze žádným způsobem zničit a vykořenit, protože má celospolečenskou hodnotu, ale to už je jiná kapitola.

Činovníci přerovského Sokola v letech 1946 - 1948

Starosta	1946 - 1948	br. Jan Lacina, MUDr.
Místostarostové	1946 - 1948 1946 - 1947 1946 1947 -1948	br. Karel Zejda ses. Lida Chytilová br. Miloš Sum ses. Anna Kostíková, br. Karel Rosmus br. František Odstrčil
Náčelník	1946 - 1948	br. František Odstrčil
Náčelnice	1946 - 1948	ses. Zdeňka Dvořáková
Vzdělavatel	1946 - 1947 1948	br. Jaroslav Svoboda br. Jindřich Čoupek
Jednatelé	1946 - 1947 1948	br. Václav Sklenička, ses. Anna Kostíková br. Václav Sklenička, br. Arnošt Heinz
Pokladníci a účetní	1946 - 1947 1948	br. Mníslav Hrazdíra, br. Jan Pavlíček br. Jan Pavlíček, br. Bohumír Křístek

Bohumil Domanský - Intermezzo

XI. všesokolským sletem prakticky skončila činnost ČOS, protože do ní začaly pronikat komunistické žřivy, mnoho činovníků i v Přerově bylo ze Sokola vyloučeno a vězněno. Většina členstva Sokola Přerov na protest zanechala sokolské práce a z jednoty vystoupila.

Někteří zůstali členy dále, dočkali se sloučení Sokola Přerov se Sokolem Přerovské strojírny v r. 1951 a pozdějšího přejmenování na Spartak Přerovské strojírny. Tato jednota však neměla s původním Sokolem Přerov nic společného. Někteří cvičitelé se snažili v práci pokračovat, udržovat pohybovou aktivitu a vychovávat mládež v sokolských myšlenkách.

V r. 1968 byla na krátkou dobu obnovena ČOS a vznikl pokus o obnovení jednoty Sokol Přerov. Této práce se ujali bývalí činovníci Středomoravské župy a Sokola Přerov - bratři a sestry Rudolf Lukaščík, Richard Bdržka, František Odstrčil a Lída Chytilová.

Po návratu ze setkání bývalých sokolských činovníků v Praze uspořádali v Přerově během května a června dvě schůze zájemců o obnovení Sokola Přerov (v kině ALFA a Městském domě). Účastníci byli seznámeni s celkovou situací a byly pořizovány seznamy budoucích cvičitelských sborů.

Žel, naše radost měla velmi krátké trvání. 21. srpen 1968 ukončil naše naděje a zastavil vývoj na dalších 21 let.

Že v Přerově sokolský duch úplně nevymizel, jsme poznali vr. 1990, kdy jsme obnovovali naši sokolskou jednotu.

Po celá dlouhá desetiletí to byly sokolské jednoty v zahraničí, které udržovaly sokolskou tradici a nesly do budoucích let zdvižený sokolský prapor, když doma to nebylo možné. Bylo tomu tak ve Vídni, v Paříži, v Curychu, ve Washingtonu a na mnoha dalších místech.

V r. 1952 vzniklo Ústředí čs. sokolstva v zahraničí jako pokračovatel Ústředí čs. sokolstva v exilu, založeného v r. 1950. Ústředí sdružovalo na 3.000 členů a mělo pět žup - Kanadskou, Západoevropskou, Rakouskou, Švýcarskou a Australskou. (Sokol v USA postupně přestával být jen záležitostí Čechů a Slováků. Vstupovali do něho i lidé jiných národností a vznikla samostatná Americká obec sokolská s vlastními stanovami a ústředím v Chicagu.)

V letech 1962 až 1990 uspořádalo Ústředí sedm sletů v různých místech světa. Na XILsletě v Praze cvičilo z těchto žup 370 členů.

Na svém sjezdu v Praze r. 1994 se Ústředí usneslo, že ukončí činnost k 31.12.1995. Podle stanov bylo totiž vědomě založeno jako dočasný zástupce komunisty zrušené Československé obce sokolské a dalo si za úkol zachovat sokolskou myšlenku i činnost do doby, než bude ČOS obnovena.

Bohumil Domanský

Sokol Přerov v letech 1990 až 1996

Rok 1990 byl rokem obnovení Sokola. Dne 7. ledna 1990 byla v Praze obnovena činnost ČOS. Ustavujícího sjezdu se zúčastnilo 2.700 bývalých sokolů. Z Přerova se přihlásili bratři Zdeněk Tichý, Oldřich Bilík, Bohumil Domanský a ses. Dagmar Tichá. Místo br. Bilíka se sjezdu zúčastnila ses. Radmila Domanská. Bylo zvoleno vedení ČOS a schváleny prozatímní stanovy. Protože všichni přítomní se zúčastnili pouze z vlastního rozhodnutí, bylo odhlasováno, že do jednoho roku se musí konat řádný sjezd volených zástupců.

Během ledna 1990 jsme uskutečnili v Přerově několik přípravných schůzí a ustavili jsme přípravný výbor Sokola Přerov. Dne 30. ledna byla svolána veřejná schůze pro zájemce a bývalé členy Sokola do sálu loutkového divadla přerovské sokolovny. Zúčastněných 80 zájemců souhlasilo s obnovením Sokola, které proběhlo na schůzi dne 7. března 1990 v Závodním klubu Přerovských strojírů na Horním náměstí. Přítomno bylo 95 účastníků. Po seznámení s dějinami Sokola Přerov a rozpravě byl zvolen výbor jednoty v čele se starostou br. Zdeňkem Tichým. Tím byla obnovena Tělocvičná jednota Sokol Přerov.

V následujícím období, kdy za nemocného starostu často řídila činnost výboru místostarostka ses. lida Chytilová, proběhla jednání se Spartakem Přerov o uvolnění zasedací místnosti, byl založen běžný účet u Komerční banky a. s. Přerov a na Katastrálním úřadě se zjišťovala možnost vrácení našeho majetku.

Přijetím zákona č. 173 ze dne 9. května 1990 měl být Sokolu navrácen veškerý majetek, který vlastnil ke dni 31.3.1948. Trvalo však ještě několik let, nežli nám Spartak sokolovnu a hřiště, ač velmi nerad, ale přece jen vrátil. Byli jsme sice majiteli, ale uživatelem byl až do 31. srpna 1993 Spartak Přerov !!

Hodně příslušníků odboru ZRTV a oddílu sport, gymnastiky (SG) vstoupilo do Sokola, ale jako celek vyvíjeli stále činnost ve Spartaku. Teprve od 1. ledna 1991 vstoupila většina členů ZRTV a SG do Sokola Přerov. Celkový počet příslušníků Sokola tím stoupl na 470 (žactvo, dorost, členstvo).

Od listopadu 1990 jsme obnovili každoroční pouť k hrobu br. Slavomíra Kratochvíla, první oběti v r. 1914. Z pražského ústředí ČOS jsme byli stále upozorňováni, abychom se snažili vytvořit okresní výbor ČOS - podmínkou byly nejméně tři jednoty v okrese. Výbor Sokola Přerov proto pověřil br. Domanského, aby se snažil získat do ČOS některé jednoty v okolí Přerova. Společně se ses..L. Chytilovou, H. Kratochvílovou, bratry VI. Fabiánem, Zd. Tichým a dalšími jsme svolali schůzi, na kterou se dostavilo jen několik zástupců jednot ČSTV. Navštívili jsme několikrát Sokol Říkovice a Sokol VTkoš, kde pro přechod do ČOS byl určitý zájem.

Dne 14. prosince 1990 se uskutečnila v Přerově ustavující schůze okr. výboru ČOS za účasti Sokola Přerov, Horní Nětčice, Říkovice, Vlkoš a Brodek u Přerova. Téměř celý výbor tvořili členové Sokola Přerov.

Rok 1991 byl rokem obnovení Sokolské župy Středomoravské - Kratochvílovy a rokem 120. výročí založení naší jednoty. Sjezdu ČOS volených zástupců v lednu 1991 se z Přerova zúčastnili br. Boh. Zich, Boh. Domanský, ses. Eva Tšponová a Voj. Weigelová. Sjezd rozhodl o obnovení sokolských žup, schválil úpravu stanov a vyhlásil konání XII. všesokolského sletu v r. 1994.

V únoru 1991 byla obnovena Sokolská župa Středomoravská - Kratochvílova se sídlem v Přerově. Její předsednictvo bylo vytvořeno z okr. výboru ČOS. Postupně, velmi pomalu se přidávaly další jednoty - v r. 1996 je to pouze 16 jednot. Skutečností však zůstává, že činnost naší župy pomohli obnovit členové Sokola Přerov.

V květnu 1991 jsme vzpomenuli 120. výročí založení Sokola Přerov. Na náměstí TGM byla ve výloze sokolská výstavka (manž. Tomeškovi), na zámku byla výstava zpracovaná pracovníky Muzea, tělovýchovné odpoledne se uskutečnilo v sokolovně dne 3. května.

V listopadu 1991 byla uspořádána slavnostní schůze ke 120. výročí založení jednoty, které se zúčastnil starosta ČOS br. dr. Bořivoj Petrák.

Rok 1992 byl ČOS nazván SOKOLSKÝM ROKEM, protože v r. 1992 uplynulo

170 let od narození	Jindřicha Fůgnera - prvního starosty Sokola Pražského
160 let od narození	Miroslava Tyrše - prvního náčelníka Sokola Pražského
130 let od založení	Sokola Pražského
110 let od uspořádání	I. všesokolského sletu.

Pro přerovské sokoly má tento rok ještě další význam, protože v r. 1892 byla ustavena Středomoravská župa, jejíž součástí se stala jednota Sokol Přerov.

Stejně jako v r. 1991 probíhalo pravidelné cvičení všech ženských i mužských složek, které patří mezi základní činnost Sokola.

V únoru 1992 se uskutečnily zimní hry ČOS ve Vrátné, kterých se zúčastnili neregistrovaní lyžaři z celé ČOS a také z Přerova. Potěšily nás výsledky přerovských sokolů v těchto kategoriích :

běh mužů na 10 km nad 45 let -	1. br. Vladimír Možíš
	3. br. Jaroslav Bártek
	5. br. Vladimír Hlavatý
slalom mužů nad 45 let -	2. br. Vladimír Možíš
slalom žen do 45 let -	4. ses. Barbora Zedková

Během března a dubna byl ustaven vzdělávací sbor, na jehož podnět výbor jednoty schválil vydávání "Sokolského zpravodaje" naší jednoty. První číslo vyšlo 30. 6. 1992, další každého čtvrt roku.

V dubnu proběhla v naší sokolovně župní soutěž odborů sokolské všestrannosti ve SG. Naše družstva žákyň a žáků postoupila do oblastní soutěže sokolských žup v Brně.

V květnu 1992 se uskutečnila župní soutěž žactva v atletickém čtyřboji. Naše družstva se umístila na 2. a 4. místě ve svých kategoriích. "Pochodu veselíčskými lesy" se zúčastnilo 79 příslušníků naší jednoty.

Vrcholem činnosti Sokolstva v zahraničí v červnu 1992 bylo konání VI. sletu Sokolské župy Kanadské v Torontu. Po obsouzení dvou výběrových řízení byl mezi 50 cvičenci a cvičenkami z celé ČOS také náš člen br. ing. Jiří Tabery.

V červnu proběhla v přerovské sokolovně přehlídka pódiových skladeb ČOS za účasti náčelnice ČOS ses. J. Žitné.

V červenci 1992 hostili naši členové v Přerově skupinu Dánů a tak jim opláceli návštěvu našich sokolů v Dánsku v r. 1991, kdy byli na týdenním zájezdu poblíž přístavu Esbjerg. V září se zúčastnilo 40 členů Sokola víkendového zájezdu na Malou Fatru - ved. br. J. Bártek.

Pravidelná činnost v odboru sokolské všestrannosti byla zahájena 14. září. Cvičitelé Sokola Přerov pomáhají metodicky zajišťovat župní akce. Srazu cvičitelů v listopadu v Hranicích se zúčastnilo našich 14 (celkem 31 cvičitelů z pěti jednot župy). Sraz řídil župní náčelník br. J. Bártek a župní náčelnice ses. Hana Kratochvílová, aktivně spolupracovali br. VI. Tabery st., br. VI. Tabery ml., sestry A. Bouchalová, J. Mužíkova, M. Perutková a H. Sedláčková.

Problémy s vrácením sokolského majetku. V souladu s ustanovením zákona č. 173/1990 jsme požádali Spartak o vrácení majetku dopisem ze dne 30. 8. 1990. Spartak předání odmítl, proto jsme v září 1991 požádali Krajskou státní arbitráž o vyřešení případu. Jednání proběhlo 30. 10. 1991 a rozhodnutí jsme obdrželi 30. 12. 1991: "Spartak Přerovské strojírny je povinen vydat Sokolu Přerov nejpozději do 20. 1. 1992 veškeré pozemky, budovy atd." Při jednání dne

13. 1. 1992 nám Spartak sdělil že podá odvolání proti arbitrážnímu rozhodnutí. Nejvyšší soud ČR jako soud odvolací nám po roce sdělil: "Rozhodnutí Krajské státní arbitráže ze dne 30.12.1991 se zrušuje a věc se vrací Krajskému obchodnímu soudu v Ostravě k dalšímu řízením..."(!)

Rekreační objekt v Ostražné byl Sokolu Přerov předán "Pověřovacím dekretem v r. 1948". Potvrzení Katastrálního úřadu uvádí od prvopočátku do dnešního dne jako vlastníka TJ Sokol Přerov. Spartak Přerov se k objektu nikdy nehlásil. S nynějšími uživateli manž. Širokými (členy Sokola Přerov) bylo dohodnuto, že objekt uvolní do 30. 4. 1992. Místo toho jsme však obdrželi dopis, že celou záležitost předali právníkovi.

Bratr Panák v Přerově

Br. Břetislav Panák, cvičitel a vedoucí žáků v Sokole Přerov, byl jedním z těch, kteří po r. 1948 nemohli mlčet, a dával najevo nesouhlas s nelegálním uchopením moci komunistickou stranou. V r. 1953 mu hrozilo mnohaleté vězení, proto zvolil emigraci - přes Rakousko do Německa.

V r. 1956 mu byl nabídnut pobyt v USA, kde v r. 1962 získal americké státní občanství. Na přelomu let 1992 - 93 navštívil Přerov, zúčastnil se besedy v sokolské kavárně a před návratem do USA byl přijat starostou města Přerova společně s několika členy Sokola Přerov. V květnu 1994 opět přijel, nacvičoval s námi sletovou skladbu "Věrná garda" a zúčastnil se XH. všesokolského sletu.

Od roku 1995 žije trvale v ČR, je členem naší jednoty, které věnoval nemalou částku peněz, a zúčastňuje se aktivně práce v jednotě.

Rok 1993 byl rokem, kdy byla Sokolu navrácena sokolovna. V lednu 1993 se konal v Praze 3. sjezd ČOS, na kterém delegáti mimo jiné vyslechli zprávu úřadujícího starosty ČOS br. dr. Jiřího Janoše: ".....Celé dvě generace žily a vyrůstaly v jiném prostředí než bylo to, které obklopovalo sokolský život v dobách jeho plného rozkvětu. Proto obnovení Sokola nesmí se nést směrem k eksklusivnosti sokolství. Naše úsilí musí být vedeno jedinou snahou - budování Sokola pro nejširší veřejnost, především s přihlédnutím k oslovení naší mládeže." Sjezd zvolil nové vedení ČOS v čele se starostou br. dr. Stanislavem Doutlíkem. Ze Sokola Přerov se sjezdu zúčastnil br. Vladimír Tabery st

V února uspořádala Ještědská župa před-sletovou soutěž v klasickém lyžování. Tři ženy a pět mužů z naší jednoty odjelo do krásného prostředí v Bedřichově. Ženy běžely 5 km, muži 10 km. Na prvních z deseti bodovaných míst v každé kategorii se umístili:

4. ses. Marie Valentová

8. ses. Hana Pilmanová

5. br. Vladimír Možíš

6. br. Martin Možíš

Dále se zúčastnili: ses. J. Mužíkova, bratři Jar. Bártek, VI. Hlavatý a Jindř. Šoupal.

V březnu 1993 se konala valná hromada jednoty, která vytyčila úkoly do budoucna a na další dva roky zvolila nový výbor v čele se starostou ing. Jaroslavem Skopalem. Z řady mnoha úkolů byly dva nejdůležitější: příprava na XII. slet a získat zpět náš sokolský majetek.

V březnu navštívila Přerov skupina sokolek z texaské jednoty Sokol Corpus Christi Jejím vedoucím byl br. Jerry Elzner, který má v Přerově příbuzné. Hosté si prohlédli naši sokolovnu, viděli cvičení žen, trénink mladých gymnastů a zúčastnili se besedy s výborem jednoty.

V březnu se také uskutečnil lyžařský zájezd na Karlov pro 28 členů. Ved. br. J. Bártek.

V dubnu 1993 byl v přerovské sokolovně uspořádán župní závod sokolské všestrannosti ve SG žactva a dorostu, kterého se zúčastnilo 62 cvičenců, 22 rozhodčích a 9 organizačních

činovníků. Při hodnocení tohoto závodu uvedl br. Tabery, že všeobecný úkol tělovýchovy je určován zdravím, zdatností a krásou, spojenou s mravní ušlechtilostí, a že tyto vlastnosti lze získat jako výsledek pravidelného cvičení a prokázat je při sokolských závodech.

Poslední červnové cvičení ml. žáků proběhlo trochu slavnostněji. Každému žáku i cvičiteli předal ved. odd. br. Tichý v upomínku diplom za docházku do sokolského cvičení. Tím se bratr Zdeněk Tichý rozloučil s jednou z jeho nejmilejších celoživotních činností. Děkujeme Ti, bratře Tichý, za Tvou obětavou práci.

Od 23. do 27. června 1993 se zúčastnil náš starosta br. Jar. Skopal XVUJ. sletu Americké obce sokolské v Berwynu a dalších městech v blízkosti Chicaga. Na tento slet přijela i 53 členná delegace ČOS. Čtyřicet osm cvičitelů (meá nimi br. Skopal) předvedlo ukázky sletových skladeb Věrná garda, cvičení mužů a ženské skladby s náčiním.

Bude-li číst někdo tento Památník po mnoha letech, možná mu nebude jasné, proč jsme uváděli, že cvičíme v "naší sokolovně", když uživatelem byl Spartak. Až do r. 1993 jsme museli za pronájem sálu a šaten, zasedací místnosti a kanceláře v "naší sokolovně" platit nájemné Spartaku!

31. srpna 1993 byla se Spartakem Přerov podepsána smlouva o navrácení majetkových práv Sokolu Přerov (více je v článku starosty br. Skopala). Zbývá ještě dořešit předání, prodej nebo pronájem pozemků za sokolskou tribunou a část pozemku, na kterém je postavena kuželna Spartaku.

V září se uskutečnil turistický zájezd na Šumavu, kterého se zúčastnilo 40 členů Sokola, ved. br. Jar. Bártek.

V září a říjnu 1993 byl zahájen nácvik na XH. všesokolský slet.

26. října 1993 zasadili členové naší jednoty svou "Sletovou lípu". Je umístěna v prostoru mezi domy č. 1 a 3 na Velké Dlážce. Kromě našich členů se zúčastnila i řada významných osobností města Přerova v čele se starostou dr. Petrem Dudkem. Tato lípa by měla připomínat významné události Sokola.

31. října 1993 bylo v Praze ustaveno mezinárodní sdružení sokolských organizací Světový svaz sokolstva, který tvoří:

Americká obec sokolská	- Chicago USA
Česká obec sokolská	- Praha
Sokol na Slovensku	- Bratislava
Sokol USA	- New Jersey USA
Ústředí čs. sokolstva v zahraničí	- Švýcarsko

Svaz byl založen s pocitem hrdosti na krásu sokolské myšlenky.

V listopadu 1995 se sešla Rada Světového svazu sokolstva v Tyršově domě a kromě jiného jednání byla do Svazu přijata další organizace s názvem Slovenski Sokol se sídlem v Lublani (Slovinsko). V posledních letech obnovili 5 jednot s 1000 členy, což naplňuje požadavek stanov pro přijetí do světové rodiny Sokolstva.

K 31. 12. 1995 ukončilo činnost Ústředí čs. sokolstva v zahraničí. Župy Rakouska, Švýcarská a Západoevropská se rozhodly ustavit samostatnou Zahraniční obec sokolskou. Župy Kanadská a Australská požádaly o přijetí do ČOS, což zatím nelze uskutečnit vzhledem k znění zákona o sdružování občanů. Je připravována novelizace stávajících předpisů, které se změní pravděpodobně od 1. 7. 1996.

Rok 1994 byl rokem XII. všesokolského sletu.

Součástí valné hromady v únoru 1994 bylo složení sokolského slibu: "Slibuji, že budu dobrovolně plnit yse, co stanovy COS o členství v Sokole ukládají....tím chci přispívat k demokratickému rozvoji naší České republiky". Tento slib složilo 102 členů naší jednoty.

Ze zprávy br. starosty na valné hromadě: v prosinci 1993 jsme obdrželi od Spartaku dopis, že se rozhodli odprodat podstatnou část nemovitosti Ostražná manželům Širokým. Tak vlastně Spartak poprvé oficiálně a písemně vůči Sokolu Přerov vyjádřil, že se považuje za vlastníka nemovitosti Ostražná. Dopisem dne 24. 1. 1994 jsme Spartaku nabídli přehodnocení celé situace. Okr, soud v Šumperku jsme 31. 1. 1994 upozornili, že trváme na soudním rozhodnutí v uvedené věci. Katastrální úřad v Šumperku jsme po žádali o učinění poznámky u příslušného listu vlastnického, že věc je u soudu a do vyřešení nelze nemovitost prodat.

V první polovině r. 1994 směřovala činnost k nácvičce sletových skladeb a k přípravám na veřejná cvičení v Dřevohosticích, Říkovcích, Hranicích, Holešově, na župní slety v Přerově Prostějově, Zborovicích a na XH. slet v Praze. V naší jednotě cvičitelé připravili tyto skladby: rodiče a" deu (6 para), předškolní děti (16), nejmladší děti (24), ml. žákyně (27), st.žákyně (29) žáci ; dorostenci (27), ženy - karneval (18), ženy - náčiní (26) , muži (27) a věrná garda (20)

Župní slet v Přerově

V neděli 5. června 1994 proběhl na travnatém stadionu kopané (v místech, kde byla dříve "běžná dráha" Sokola Přerov) slet naší Sokolské župy za účasti hostujících cvičenců ze župy Hanácké (Kroměříž), Prostějovské, Smrčkovy (Olomouc) a Valašské. Celkem cvičilo 1100 cvičenců, z naší župy 537, ze Sokola Přerov 226. Z 15 jednot naší župy se do nácvičce zapojily pouze jednoty Brodek u Př., Dřevohostice, Hranice, Přerov a Říkovice. Po dlouhých 46 letech byly v Přerově nesené sokolské historické prapory.

XII. všesokolsky slet v Praze Na Slet jsme z Přerova odjížděli 1. 7. 1994 v počtu 149 cvičenců (mimo skladby rodiče a děti, předškolní děti a nejmladší žactvo). Necvičící doprovod činovníků a dozoru činil celkem 21 osob. XII. slet se plně zdařil a u všech cvičících i diváků zanechal nezapomenutelné vzpomínky. Díky patří všem, kteří se na této velké sokolské slavnosti podíleli. Nácvičce v naší jednotě vedly sestry Božena Šoupalová, Marie Perutková, Milada Havlíčková, Helena Sedláčková, Anna Bouchalová, Eva Tšponová, Hana Kratochvílová a Olga Fárková. U mužských složek bratři Vladimír Fabián, Vladimír Tabery st. (dvě skladby) a Bohumil Domanský. Vlastní sletové dny proběhly 5. - 6. července.

2. července 1994 se dožil 80 let mezinárodní závodník br. Bohumír Baroš. Některé jeho úspěchy jsou uvedeny v kapitole o sport, gymnastice.

V listopadu 1994 se konala u dvou hrobů na přerovském hřbitově vzpomínková slavnost, kterou si Sokolstvo naší župy připomnělo dvě výročí připadající na 23. listopad. V tento den před 80 lety byl popraven jako první oběť českého odboje proti rakousko-uherské monarchii cvičitel Sokola Přerov br. Slavomír Kratochvíl.

V ten den se před 100 lety v blízkém Beflově narodil pozdější starosta Sokolské župy Středomoravské - Kratochvílovy, člen předsednictva ČOS, neúnavný pracovník sokolských organizací za druhé světové války v Paříži a později v Londýně, blízký spolupracovník presidenta dr. Ed. Beneše a sekční šéf exilového ministerstva vnitra v Londýně, člen Sokola Přerov bratr Rudolf Lukaščík.

Osudy obou významných přerovských občanů byly potom námětem semináře pořádaného v beňovské sokolovně, kde byla br. Lukaščíkovi slavnostně odhalena pamětní deska. Celou akci řídil a přednášel člen vzdělávacího sboru Sokola Přerov br. dr. Dušan Šnajdr.

Dne 4. prosince 1994 se sešlo 30 členů Sokola Přerov, kteří se nemohli zúčastnit semináře v Beňově a věnovali krátkou vzpomínku na bratry Slavomíra Kratochvíla a Rudolfa Lukaščíka. Na závěr byl ustaven v naší jednotě odbor Věrné gardy, t.j. skupiny starších členů Sokola, kteří by se měli snažit obnovovat a udržovat sokolské myšlenky a předávat je mladším členům. Vedoucím odboru byla zvolena sestra Lída Chytilová.

Rok 1995 byl rokem konzolidace sokolské činnosti.

27. ledna 1995 uplynulo 110 let od narození br. Františka Skopala, místostarosty Sokola Přerov, organizátora protinacistického odboje, který byl popraven 12. října 1943. Bratr Skopal měl velkou zásluhu o postavení současné přerovské sokolovny a je po něm nazván hlavní tělocvičný sál.

10. února 1995 se konala valná hromada jednoty spojená s volbou nového výboru. Výťah ze zprávy starosty bratra Skopala:

- K 1. 2. 1995 máme 758 příslušníků, z toho 99 mužů, 213 žen, 226 žáků a dorostenců, 220 žaček a dorostenek.

- Po zdoluhavých jednáních s řadou zájemců o pronájem restaurace a kavárny byla podepsána nájemní smlouva s p. Janem Nečesaným k 13. 6. 1994.

- Všechny kanceláře v sokolovně i skladové prostory pod tribunou jsou pronajaty.

- Stále není dořešena otázka chaty v Ostrožné. Výbor Spartaku požádal Katastrální úřad v Šumperku o jednoznačný zápis vlastníka, protože v evidenci nemovitostí z 15. 7. 1992 je uveden vlastník: ČSTV - Tělovýchovná jednota Sokol Přerov (?).

- Poděkoval členům Věrné gardy, kteří se ujali vrátnické služby ve všedních dnech.

-22-

V květnu 1995 se stala Plzeň dostaveníčkem těch, kteří chtěli netradičně oslavit 50. výročí ukončení II. světové války. Součástí oslav bylo sokolské cvičení - dozvuky XII. sletu. Z naší zupy se zúčastnilo 114 cvičenců ze tří jednot: Přerova, Hranic a Dřevohostic.

20. května byl zahájen 4. sjezd ČOS v Praze. ČOS se skládá ze 43 žup a 958 jednot. Počet členů 170 661, z toho 99 287 dorostu a žactva. Pro porovnání: v r. 1862 byla jedna jednota se 75 členy a v r. 1947 měla ČOS 3 367 jednot s 1 004 987 členy.

Starostou byl zvolen br. dr. Jirí Janoš, který již působil jako úřadující starosta COS po odstoupení br. dr. Bořivoje Petráka (leden 1992 - leden 1993). Nový starosta upozornil mimo jiné na:

- nutnost naprosté adresnosti a termínování všech úkolů,

- nutnost najít optimální vazbu mezi rozpočtovou a výdělečnou sférou,

- nutnost mít profesionálního tiskového mluvčího,

- dokončení jednání o majetku, nevzdávat se jej, ale snažit se o mimosoudní jednání, pokud je to možné.

Oba náčelníci ČOS se přihlásili k nutnosti přehodnotit program Sokola, nelpět na starých dogmatech, uznávat rovnocennost sportovních oddílů a sokolské všestrannosti.

Ze Sokola Přerov se sjezdu zúčastnili: ses. dr. Blažena Šonská, Mgr. Blanka Zelingerová a br. Miroslav Kozák.

V červenci 1990 odjelo 40 členů Sokola Přerov včetně rodinných příslušníků opět po 4 letech do dánského Esbjergu. Týdenní pobyt měl pečlivě připravený program, účastníci poznali nejen současný život v Dánsku, ale i něco z historie a jiných zvláštností této země.

V srpnu navštívil naši jednotu i župu br. Rudolf Němeček, člen Sokola Baden ve Švýcarsku, rodák z Lověšic, který nám věnoval různé archivní tiskoviny a historický mužský i ženský kroj.

V září byl uspořádán poznávací turistický zájezd do Orlických hor - ved. br. Jar. Bártek.

V lednu, březnu, září a listopadu se uskutečnila setkání členů Věrné gardy. Listopadového setkání se zúčastnili také starosta br. Skopal a náčelnice sestra Havlíčková. Členové byli seznámeni s činností jednoty, ČOS a byly promítnuty videofilmy.

Pro mikulášskou nadílku žactva upekly členky Věmé gardy 950 perníčků. ČOS uspořádala v r. 1995 dvě setkání zástupců věrných gard. Květnového se zúčastnila sestra Domanská a listopadového sestra Krestýnová .

Prosinec 1995 - výtah z článku starosty jednoty v Sokolském zpravodaji: Milionové hodnoty, které představuje náš sokolský majetek, vyžadují i řádnou péči o něj. Proto musíme zaměstnávat i určitý počet pracovníků. Klíčovou osobou je osoba sokolníka. První sokolník po navrácení sokolovny odešel po několika měsících, druhý odchází nyní po roce a půl protože jeho názory na plnění úkolů byly v poslední době jiné, než údržba sokolovny vyžadovala. Proto byl s p. Zlámalem ukončen pracovní poměr dohodou ke konci roku.

Od 1. ledna 1996 nastoupí na místo sokolníka br. František Chytil, vedoucí oddílu SG. Náročnější údržbářské práce budou objednávány, br. Chytil se bude více věnovat dohledu nad sokolským majetkem a bude se podílet i na úklidu sokolovny. To umožní snížit počet uklízeček ze dvou na jednu.

Rok 1996 je rokem 125. výročí založení jednoty .

28. ledna 1996 se uskutečnilo v naší sokolovně výjezdní zasedání loutkářské komise, která je součástí vzdělavatelského sboru ČOS. Za naší jednotu se zúčastnila ses. Mgr. M. Veřmiřovská. Na programu byla prohlídka divadla, vlastní jednání a shlédnutí představení Broučci.

29. ledna na slavnostním zasedání městského zastupitelstva byla naší jednotě předána cena města Přerova - medaile J. A. Komenského při příležitosti 125. výročí založení Sokola Přerov.

15. února 1996 se konala 79. řádná valná hromada jednoty.

Ze správy starosty:

- Finanční situace jednoty se v průběhu r. 1995 dostala do rovnováhy díky dotaci z ČOS a příspěvkům našich sponzorů, kterými se stali také členové naší jednoty, především manželé Zejdovi, dále l>r. 7A. Lukaščík a br. Bř. Panák - upřímně jim děkujeme. Dalšími sponzory jsou Komerční banka a Telecom. Přispívá také město Přerov a doufáme, že tomu bude tak i nadále. Svůj okruh sponzorů má také loutkové divadlo.

- Bylo jednáno se Spartakem o chatě v Ostružné s tím, že i Spartak se podřídí rozhodnutí soudu, kde zatím věc nepřišla na pořad.

- Stav členské základny ke konci r. 1995. Po výrazem členů, kteří neměli za poslední dva roky zaplacený příspěvek, je stav následující: žactvo 211, dorost 17, členstvo 325, z toho 148 přispívajících.

Ze zprávy hospodářky :

Celkové příjmy v r. 1995 **1 634 302,- Kč**

Celkové výdaje v r. 1995 **1 606 087,- Kč**

Příjmy se skládaly hlavně z pronájmů, reklamy, darů, sportovní a společenské činnosti a členských příspěvků.

Výdaje se skládaly hlavně z nákladů na energii, mzdy se soc. a zdrav. pojištěním a z nákladů na opravy a údržbu.

Ze zprávy vzdělavatele: Příslušníci odboru Věrná garda a trenéři SG mezi sebou vybrali 7 000 Kč, za které bylo zakoupeno 7 obligací ČOS po 1 000 Kč, splatných koncem r. 1998. Tyto obligace byly věnovány jednotě.

Ze zprávy dozorců komise: Dozorčí a kontrolní komise nezjistila žádné nedostatky, chyby nebo závady, které by vyžadovaly mimořádná opatření k nápravě. Drobné nedostatky byly vyřešeny nebo odstraněny.

V průběhu valné hromady složilo 7 členů "Sokolský slib".

Valná hromada uložila vboru jednoty prošetřit a sledovat otázky nevrácených majetků Sokola Přerov.

Výbor jednoty na své schůzi dne 14. 3. 1996 dodatečně rehabilitoval ses. Ludmilu Chytilovou, roz.. Krestýnovou, která byla také neoprávněně vyloučena z jednoty v r. 1948.

Projednal také udělení ČESTNÉHO ČLENSTVÍ některým našim současným i dřívějším členům. Touto mimořádnou poctou byli oceněni následující významní členové naší jednoty: bratr Bohumír Baroš, dlouholetý reprezentant republiky, ČOS a Sokola Přerov ve sport, gymnastice, bratr Karel Zejda a sestra Jarmila Zejdová - dlouholetí významní sponzoři Sokola Přerov.

ČESTNÉ ČLENSTVÍ bylo uděleno také členům, kteří byli vězněni a utiskováni v době komunistické totality a jsou uvedeni na str. 47 tohoto památníku.

V květnu 1996 proběhnu vzpomínkové oslavy na počest 125. výročí založení jednoty. Připravujeme tělocvičnou akademii s kulturním vystoupením a slavnostní členskou schůzi. Na tyto akce pozveme zástupce bratrských jednot, župy, ČOS, města Přerova a okresního úřadu.

Lída Chytilová - I tak šel čas

Jsou události a období člověka, které lidské ústrojí zvané paměť uloží tak hluboko, že ani čas je nevymaže. A právě o tyto události a toto období se mám - dle daného mi úkolu - v tomto, v pořadí již šestém památníku jednoty, s vámi podělit. Nechci nostalgicky vzpomínat na doby minulé, i když nepominutelné, chci jen zkrácenou procházkou přiblížit činnost té doby a seznámit vás s lidmi kolem ní a to z pohledu cvičenky, cvičitelky a činovnice jednoty. Ne sama, ale s pomocí sester M. Kosíkové, M. Langové a A. Perdulové vybraly jsme z našich pamětí všechno, co v nich bylo uloženo, mnohým pro osvěžení vzpomínek, ostatním pro posouzení činnosti našich bezprostředních předchůdců a posléze i nás samých.

Vstup naší generace do žactva, to byla doba dokončování výstavby nového stadionu v r. 1921. Povinné pracovní hodiny členstva a dorostu jsme doplňovaly my, sokolská drobotina, abychom za dozoru vedoucích a po schválení rodičů pomáhaly v různých drobnostech na tribunách, cvičišti i v ochozech, tam s dočišťováním cihlových zdí, a byhy pak hrdé na pochvaly, kterých se nám dostalo.

Přestup žactva do dorostu byl vždy slavnostní. Oddělený nástup, přivítání s podáním ruky sestry vedoucí. Pro nás byl o to víc výjimečný, že jsme hned vstupovaly do příprav VUJ. všesokolského sletu, památného tým, že se poprvé konal na Strahově. Myslím, že touto obrovskou plochou a vším kolem byli ohromeni i dospělí, natož my, co jsme poprvé viděly Prahu, poprvé jako dorostenky na té ploše cvičily, poprvé vychutnaly nadšení diváků a poprvé pochodovaly Prahou. Naší vedoucí dorostenek v té době byla ses. Irma Kubíčková - Kročová. Cvičitelka zkušená, přísná na kázeň a pořádek, ale uvážlivá, s dokonalým pochopením pro dospívající mládež. Věděla, kdy nás přibrzdit, to zpravidla prodloužila dobu málo oblíbených cvičení pořadových, kdy povolit nebo úplně popustit, což znamenalo přítomnost tolik oblíbeného br. Josefa Náprstka, při jehož harmonice jsme zpívaly, vesele pochodovaly, tančily různé kolové tance či oblíbené pochodové reje. Tělocvičnou pak zněl smích a veselí a my se těšily na další cvičební hodinu. Mnoho ze zkušeností této oblíbené cvičitelky jsem pak použila, když po čase jsem sama stála před šikem svých dorostenek, abych je spolu s dalšími sestrami po všech stránkách dobře připravila na K. všesokolský slet a kde ve svém vystoupení se zelenými věnečky získaly zaslouženého úspěchu. I já jsem jim, jako ona tenkrát nám, připomněla, že cvičit na všesokolském slete za dorost je možné jen jednou v životě.

Tyto události spadají do doby, kdy náčelníci jednoty i župy byla sestra Anča Řezníčková. Přísná na kázeň a pořádek, nekompromisní tam, kde si byla jistá svou pravdou a názorem. Proto také jedněmi oblíbená a vysoce hodnocena, jinými kritizovaná a podhodnocena. My, které jsme s ní byly téměř v každodenním styku a mnoho, mnoho dalších s nánú, jsme věděly, že má srdce na dlani pro každého, kdo pomoci potřeboval; pro nás byla Anča pojem. Mít cvičitelský sbor vyspělý po stránce technické i ideové, stále doplňovat počet cvičitelek, absolventek cvičitelských škol ČOS, přijímat nové čekatelky a hlavně všimnout si a podchytit zdatné dorostenky, to byla jedna z jejích hlavních zásad, která se příznivě odrážela nejen v počtu cvičících, ale i při veřejných vystoupeních a tělovýchovných akademiích.

V té době vypsalo náčelnictvo žen ČOS závody žen v pódiových vystoupeních, do kterého se se svou autorskou skladbou nazvanou "Nové směry" přihlásila členka cvičitelského sboru ses. Berta Jemelková. Již sám název skladby napovídal, že jde o skladbu nového, moderního pojetí se zařazením množství rytmických prvků, spojujících technickou hodnotu s estetikou projevu. Jako všechno nové, i tato skladba vyvolala určitou polemiku, avšak tvrdé vypilování každého pohybu, klavírní doprovod autora hudby br. ing. L. Beníška a jistota provedení zařadila tuto skladbu na 1. místo. Povzbuzená úspěchem zúčastnila se dalších soutěží ČOS a získala: v roce 1933 za skladbu pro cvičení žaček 1. místo, pro cvičení dorostenek 2. místo. V r . 1936 za prostná žen pro X. všesokolský slet 2. místo. Velký úspěch slavnostní akademie při otevření nové sokolovny byl její velkou zásluhou. Ale i další autorky obohatily naše tělocvičné akademie. Ses. J. Staňková pracovala hlavně s dorostenkami, její pojetí cvičení jim velmi vyhovovalo, ses. Ladka Nepalová a Marie Kasíková (rozená Firkušná), které připravily nejednu krásnou skladbu. Tím že ses. Růžena Hanzlíková převzala částečně vedení cvičebních hodin žen, zbylo ses. náčelnici dostatek prostoru věnovat se herním oddílům, zvláště pak házené, ve které družstvo, jež z dorostenek přešlo téměř kompletně do žen, se přes župní, krajský a zemský závod proboujalo do přeboru ČOS v Praze, kde se umístilo na 2. místě. Méně úspěšná byla dvě družstva odbíjené, z nichž první družstvo skončilo v krajském závodě.

Rytmika, která se stávala u žen stále více oblíbená a vnikala i do pravidelných cvičebních hodin žen. zapříčinila určitý odklon od cvičení na nářadí a tím i úbytek mladých, nadějných závodnic. Od doby odchodu ses. Jar. Kopečné po jejím zařazení do družstva ČOS, projevil se naprostý nedostatek vytrvalých závodnic věnujících se náročné přípravě, takže družstva žen v závodech v obecném tělocviku docílovala jen průměrných výsledků.

Nástupem ses. Marie Provazníkové do funkce náčelnice ČOS a jejího pojetí ženského tělocviku se podstatně změnila i náplň cvičebních hodin všech ženských složek. Nově se zavádí /koníky zdatnosti, cvičenky každého oddělení jsou rozděleny do určitých stupňů, stejně tak se podle vyspělosti zařazují i cvičitelky. Příprava cvičebních hodin se stává náročnější pro cvičitelky, lépe však vyhovuje cvičenkám, což se projevuje v nárůstu u všech složek. Zvýšil se počet žactva, tělocvična se naplnila dorostenkami, ženy bylo nutno rozdělit na dvě oddělení. To vše se dělo počátkem 30. let, kdy rozhodnutí o stavbě nové sokolovny bylo jen otázkou času. Hovořilo se o X. všesokolském slete a my jsme si nedovedly představit, jak zvládneme náročnou přípravu dorostenek ve dvou vystoupeních a žen pak ve třech, t.j. prostných, vystoupení vyspělých cvičenek s bílými míči a rej, určený pro nás tenkrát nepředstavitelných 30 000 cvičenek. Vše rozhodla valná hromada v lednu 1934 schválením stavby nové sokolovny. Stavba pokračovala neuvěřitelným tempem, takže již v září 1936 po rozloučení se starou, dobrou sokolovnou, převáděli jsme přes Tyršův most všechny příslušníky naší jednoty do krásné, bílé sokolovny a po slavnostním otevření během krátké doby zahájili pravidelná cvičení. V žactvu pokračovaly sestry M. Vavřínová, Š. Jestřábková a R. Jelínková, dlouholeté zkušené vedoucí, v dorostenkách ses. A. Kubíčková, vedoucí, která

věnovala svým dorostenkám veškerý volný čas. Její cvičební hodiny se vyznačovaly promyšlenou výchovou nejen po stránce fyzické zdatnosti, ale i ideově náplně. Jako župní vedoucí dorostenek propagovala ustavení samosprávy dorostu, mající v první řadě za úkol podchytil mládí pro další sokolskou činnost.

Přes všechny ty chmurné události v bezprostřední blízkosti našich hranic pokračovala sletová příprava na plné obrátky. Dorostenky secvičují překrásnou skladbu ses. Matějovcové se žlutými věnečky a zvláštní vystoupení "Tance pod májkou". 111 našich dorostenek bylo mezi těmi, kterým připravili diváci bouřlivé ovace. Zvláště pak jejich Tance pod májkou, cvičené ve slavnostních krojích, se stálou změnou útvarů, působily tak překvapivě, že snímky z tohoto cvičení snad otiskl celý svět. Celkem 127 žen v té době doladřovalo všechna tři vystoupení. Již příprava sama dala tušit, že hlavní sletové dny předvedou, co dokáže sokolská kázeň a připravenost cvičenců. Odvážným experimentem lze nazvat rej 30 000 cvičenek, žen různých věkových skupin, kdy pohyb velkých útvarů, čtverců, kruhů a elipsy, korunovaný ukázněným odchodem přebytečných 15 000 cvičenek, když druhá polovina obsadila značky. Prostná žen i rej byly dílem manželů Matějovcových.

Nebylo to jen cvičení v tělocvičně, ale i sportovní oddíly, hlavně plavecký a lyžařský, které odborně vedenou, pečlivou přípravou zaznamenaly velmi dobré výsledky a to nejen ve sletovém roce 1938, ale i v letech předcházejících a dalších. Ve sletovém plaveckém závodě dorostenek získaly:

50 m prsa	2. místo Xeňa Dostálová - Škodová
50 m volný způsob	1. místo Květa Hauková
štafeta 3x 50 m	1. místo X. Dostálová - Škodová, Květa a Olga Hauková
v závodě žen:	
50 m prsa	1. místo J. Dostálová
50 m znak	1. místo M. Kamelandrová.

Dorostenka Květa Hauková pokračovala dále ve své závodní činnosti a vyhrála v roce 1940 přebor ČOS na 50 m prsa a crawl, Slováký maratón na 2 km a další oblastní závody. Naše vynikající lyžařka ses. Pepča Sekerová - Hrubíčková se čtyřikrát zúčastnila přeboru žen ČOS v běhu na 8 km, kdy docílila jednou 1., dvakrát 2. a jednou 3. místo. Dvakrát byla zařazena do družstva žen ČOS pro přebory Svazu slovan. sokolstva v Jugoslávii. V prvním závodě v běhu se umístila jako 3., ve druhém jako 2., ovšem jako 1. z ČSR.

Ze sletu jsme se vrátili sice unaveni, ale se zážitky na celý život. Tyto radostné chvíle vystřídala doba obav a nejistot. Přišla mobilizace, obsazení pohraničí, stěhování jeho obyvatel. Do Přerova přijíždí vlak z Opavska s mnoha příslušníky Sokola. Jejich přechodné ubytování organizuje jednatel župy br. R. Lukaščík. I naše sokolovna byla dána plně k dispozici, a to nejen jako prostory k ubytování. Naše sestry, které měly na starosti perfektně zařízenou sokolskou kuchyň, pod vedením ses. Anny Patočkové a za spolupráce sester M. Hrazdírové, A. Parobkové a dalších, zajišťovaly po dobu jejich pobytu snídani, případně další jídla, jak bylo potřeba.

Po okupaci v r. 1939 začalo zatýkání. Čekali jsme každým dnem, že dojde k zastavení činnosti. V r. 1940 končí moje činnost náčelnice jednoty a proto nemohu nevzpomenout všech sester, členek cvičitelského sboru, které po celou dobu naší vzájemné spolupráce vzorně a obětavě plnily náročné úkoly cvičitelek. Za všechny, i ty, které postupem doby z rodinných i jiných důvodů odešly, připomínám alespoň sestry: M. Kleinovou - bývalou župní náčelnici, Poldu Širokou, Věru Vrbovou, Žofii Pohyodorovou, Annu Patočkovou a v ideové přípravě, hlavně ve spolupráci se samosprávou dorostenek nezastupitelnou Annu Kostíkovou. S úctou a obdivem vzpomínám i na moji nástupkyni ses. Zdenu Dvořákovou - Mrázkovou.

Pocházela ze sokolské rodiny - její maminka jako členka správního výboru ve 30. letech měla na starosti sokolské prapory, byla Sokolem vychovaná, prošla od žactva až po cvičitelský sbor. Proto také po nešťastném roce 1948 se v jejích cvičebních hodinách nic nezměnilo. Stále dodržovala sokolská pravidla, cvičení vedla v sokolském duchu a to až dor. 1951, do doby úplného zániku Sokola. S těmi všemi jsem prožila překrásný kus svého života. Nyní se hluboce skláním před jejich památkou.

Když jsem poprvé v r. 1935 jako nově zvolená náčelnice zasedla ve správním výboru jednoty, neměla jsem ten nejlepší pocit. Přesto, že jsem mnohé z těchto bratří znala z osobního jednání jako vedoucí dorostenek, např. vzdělavatele br. Huberta Sekeru, jednatele br. J. Tomáška, bývalého náčelníka jednoty br. Š. Kleina, br.dr. Lacinu, nestora jednoty br. Polárního, nebo všudepřítomného br. Ferdu Dostála, přece jen přítomnost těchto zkušených a v sokolském věcech znalých členů budila ve mně pocit určité nejistoty, zda vystačím s tím, co vím a znám. Hned z počátku jsem zjistila, že respekt, který u mne vždycky vzbuzoval starosta jednoty br. Sytvestr Pleva, byl naprosto oprávněný a nebyl jen můj, ale i ostatních členů výboru. Byl vždycky přístupný každé výměně názorů. Byl nepřitelem bouřlivých debat, dovedl usměrnit každé takové jednání, což uplatňoval i ve schůzích výboru, které v té době, době stavby sokolovny, byly programově velmi náročné. Svým vystupováním na veřejnosti, umírněnými projevy s vysokým obsahem kulturnosti a přednesené krásnou češtinou, získával sympatie nejen pro sebe, ale hlavně pro jednotu, kterou všude reprezentoval. Bylo určitě jeho zásluhou, že v obsáhlé monografii, vydané v r. 1933 pod názvem "Přerov, Přerovsko - Kojetínsko" pod jeho fotografií v sokolském kroji a z jeho pera, byla uveřejněna celá dlouhá historie naší jednoty. Způsobem jemu vlastním vystoupil v r. 1938 na tribuně při manifestaci občanů na nám. TGM proti okupaci Sudet, aby jménem všech sokolů pronesl protest proti této zločinnosti. Po 15. březnu 1939 věděl, co ho čeká. Jeho slova pronesená krátce před jeho zatčením "my odejdeme, po nás přijdou jmi" jsou slova vyrovnaného, vysoce inteligentního člověka, který, i když je si vědom následků, od zásad prosazovaných celý svůj život neustoupí. Byl jedním z prvních, pro kterého přišli. Umučen končí svůj život na Mírově 8. 11. 1941. Bylo mu tenkrát necelých 59 let.

Jeden z posledních silných otřesů, který se ozval Přerovem, byla detonace Tyršova mostu 8. května 1945 s následným poškozením sokolovny, na štěstí nijak rozsáhlým. Starosta br. Lacina iniciativně a ve velmi krátké době po osvobození svolal první pracovní schůzi a v závěru května již první schůzi správního výboru. Zajištěna oprava sokolovny a všechny potřebné administrativní záležitosti. Pravidelné cvičení zahájeno v červnu, zatím jen na stadione. Přes těžké ztráty, které postihly celý národ i Sokolstvo, se poměry konzolidují velmi rychle a to nejen v jednotách, ale i v ČOS, která uvažuje o konání Všesokolského sletu původně již v r. 1947, později pevně stanovený r. 1948. Vyhlídka Všesokolského sletu přilákala další cvičící, takže není problém již v r. 1946 - s přihlédnutím na 75. výročí založení jednoty - uspořádat župní slet s použitím skladeb X .sletu. S napětím očekáváme popis nových sletových skladeb, abychom mohly začít s nácvikem. Pravidelná hlášení o počtu cvičících žen, který stále narůstá, přimělo náčelnictvo žen ČOS požádat koncem r. 1947 o zastavení přijímání dalších přihlášek žen, což akceptovala i naše jednota. Skladba pro společná vystoupení žen, zvaná "Harmonie pohybu", je skladbou velmi náročnou a proto Praha doporučuje formou vyřazujícího závodu převést ty, které neprojdou, do nácviku reje. Přes všechny vážné události, o kterých nevěděli cvičenci ani veřejnost, Slet zdáme pokračoval a vyvrcholil mohutným průvodem. V pražských ulicích a na Staroměstském náměstí se ukázalo, že Sokolstvo je mluvčím národa, že v jeho řadách pochoduje celý národ. Z Pražské třídy na náměstí bylo slyšet hromadné skandování hesel od vchodu na náměstí mrtvých klid. Většina praporů spočívala klidně na ramenou papírečníků, nebo byla hrdě

vztyčená, hlavy sklopené nebo odvrácené, až teprve před hrobem Neznámého vojína se hlavy zvedly a prapory sklonily. Pak znovu zazněly pozdravy a hesla odhodlám.

Někteří se vraceli ze sletu i v hlubokém podzimu. To byli ti, které členstvo nemohlo ubránit. Dalo se očekávat, že uražená ješitnost a proti projevené spontánnosti naprostá bezmocnost nezůstane bez následků. Doba odplaty nedala na sebe dlouho čekat. Utvořené tzv. akční výbory Sokola v čele s lidmi, kteří budili naše překvapení, zrušily župy, ustavily okresy a hlavně určily, kteří členové musí být ze Sokola vyloučeni. Tak pro mnohé z nás skončilo naše členství.

Myslím, že by nebylo správné nezpomenout naší spolupráce se cvičitelským sborem mužů. I když mezi námi někdy jiskřilo, i když tu byla určitá, ale správná rivalita, v zásadních věcech jsme vždycky postupovali společně v naprosté shodě. Tak si vzpomínám na vedoucí žactva bratry Slávka Klimeše, ing. Oldřicha Furmana, Vladimíra Chmelaře, vedoucí dorostu bratry Josefa Bůžka, Víta Horáka, Jaroslava Lesáka, náčelníky Richarda Bdinku a Františka Odstrčila, jakož i na bratry Františka Chmelaře, Arnošta Heinze, Petra Kopeckého, Cyrila Skopala, či Pepana Zapadlo. Nepamatuji, že by nás odmítli, kdykoliv jsme potřebovaly jejich pomoc. Má nejdelší spolupráce byla s náčelníkem br. Vincencem Křístkem. Spolu jsme dne 11. září 1936 z rukou starosty jednoty br. S. Plevy přebírali klíče od tělocvičny nové sokolovny. Spolu jsme oficiálně poprvé vstupovali v čele sester a bratří do jejich krásných prostor. Spolu jsme na XI. všesokolském sletu kráčeli v čele naší župy a vychutnávali všechna ta nadšení, která nás po celý Slet provázela. I když jeho zdraví pobytem ve vězení bylo velmi podlomeno, vydržel. Snad opravdu tou "silou lví".

Když si tak v duchu promítám ty obrovské změny v pojetí ženského tělocviku, třeba jen od svých dorosteneckých let, vidím před sebou tvář největší sokolky, kterou jsem kdy poznala, tvář dlouholeté náčelnice žen ČOS, sestry Marie Provazníkové. Z velitelského můstku řídila K., X. a XI. slet. Zásadní zvrat v pojetí ženského tělocviku je z velké části její zásluhou. Slet od sletu jsou vystoupení ženských složek líbivější, modernější, ale náročnější. Obsahují stále více žensky laděných prvků, rytmická cvičení, pohybovou všestrannost a prostorovou orientovanost. Jak jinak by mohl být s takovým úspěchem proveden na X. i XI. slete rej pro 30 000 cvičenek. Jak jinak by neobyčejně náročné zvláštní vystoupení žen s kuželi na XI. slete, cvičené v dešti a blátě, mohlo být poprvé v historii všesokolských sletů na žádost diváků opakováno. Mé první osobní setkání se sestrou náčelnicí bylo v r.1942, kdy krátce navštívila Přerov a povzbudila nás ve víře v lepší časy. Další setkání byla pak po roce 1945 na pravidelných schůzích a poradách župních náčelnic. Na jaře 1948 byla naše jednota pověřena přípravou tělocvičny pro vyřazovací závod žen před olympijskými hrami, kterého se ses. Provazníková osobně zúčastnila. Ač neztratila nic z toho, na co jsme u ní byly zvyklé, únava z řádění akčních výborů se snahou i ji, jako nositelku svobodných sokolských tradic, vyloučit ze Sokola, byla na ní při chvilkovém odpočinku patrná. Nepřijela totiž sama. Mimo sester rozhodčích i jedna, která ji téměř nepustila ze zřetele, takže důvěrnější rozhovor nebyl možný. Mnoho z toho, co se udalo před Sletem i v jeho průběhu (kdy bylo potřeba rychlých organizačních opatření), je uvedeno v její knížce "To byl Sokol", vydané v r.1988 v Mnichově. Svým prohlášením "Mé sestry" se rozloučila s námi všemi i se sokolskou činností ve své vlasti. Krátce po Sletu odjíždí jako vedoucí sokolského družstva gymnastek na olympiádu do Londýna. Družstvo získává zlatou medaili, vrací se však samo, ses. Provazníková emigruje do USA. Bylo jí dopřáno mnoho životních darů: celé století vpravdě plodného života, životní aktivity skoro do posledních dnů, mnoho lásky všech kolem ní a hlavně vidět, že se její milovaný Sokol znovu probírá k životu. Zemřela 11. ledna 1991 ve věku více jak 100 let. Urna s jejím popelem byla převezena do vlasti a dne 3. 5. 1991 uložena do hrobky ČOS v krematoriu v Praze-Strašnicích.

Byla vyznamenána in memoriam řádem TGM IJJ. stupně k 28. říjnu 1992. To byla SOKOLKA sestra Marie PROVAZNÍKOVA.

Milada Havlíčková, Jaroslav Bártek
Zpráva o tělovýchovné činnosti

Tělovýchovná činnost v naší jednotě je pestrá a svým zaměřením umožňuje lidem zápojem do tělovýchovného procesu od nejtětlejšího věku dítěte až po starší věkovou generaci. Pravidelná cvičení se konají 2x týdně v ženských a mužských složkách.

Oddělení rodičů a dětí   **cvičí vždy v úterý - vedoucí ses. Božena Šoupalová**

Ženské složky :

Nejmladší žactvo	<u>cvičí v pondělí a čtvrtek</u> – vedoucí ses .Milada Havlíčková
Mladší žákyně	- ses. Helena Sedláčková
Starší žákyně	- ses. Anna Bouchalová
Dorostenky	- ses. Alena Rozkošná
Ženy-zdravotní cvičení	- ses. Eva Tšponová
Ženy - rytmická gymnastika	- ses. Věra Bejó
	- ses. Olga Fárková

Mužské složky:

Mladší žáci	<u>cvičí v úterý a pátek</u> vedoucí br. Jaroslav Bártek
Starší žáci a dorostenci	br. Vladimír Tabery st
Muži	br. ing.Jaroslav Skopal
Rekreační sporty	br. Jaroslav Bártek

Mimo pravidelné náplně cvičebních hodin připravujeme se i na soutěže. V zimním období probíhá soutěž všestrannosti ve SG a v letním období v lehké atletice, vybíjené a volejbalu. Pro žactvo bývá organizován pobyt v přírodě. Pro děti i dospělé lyžařské zájezdy a turistické akce.

Pro doplnění tělesných cvičení je využíváno i nově zbudované fitcentrum v naší sokolovně. Naše jednota čestně obstála i při nácviiku skladeb na XH. všesokolský slet, který se konal v r.1994. Svou aktivní účastí jsme měli zastoupení ve všech sletových skladbách, mimo skladby pro dorostenky. Pod vedením župních cvičitelů z naší jednoty (mimo skladby Ženy - Karneval a Věrná garda) jsme dobře reprezentovali na župním slete v Přerově a na XTJ. slete v Praze. V loňském roce, u příležitosti oslav 50. výročí osvobození Plzně americkou armádou, zúčastnila se naše jednota vystoupení v Plzni ve skladbách: Věrná garda, Muži, Ženy - Karneval, Ženy - náčiní.

Cvičitelé z naší jednoty se aktivně i organizátorsky podíleli na uspořádání župního školení cvičitelů - pomahatelů v měsíci dubnu r.1995.

Velmi zdařilou akcí na zahájení nového cvičebního roku v září 1995 byl třídní zájezd cvičenců do Orlických hor. Vhodně volená náplň, kulturní poznatky, turistické vycházky přispěly ke stmelení cvičitelského kolektivu.

Během roku pořádáme i kulturně společenské večery, které jsou organizovány pro dospělé cvičenky a cvičence. Na těchto večerech připravujeme vždy i malou tombolu a výtěžek pak věnujeme do pokladny jednoty.

Činnost v naší tělocvičné jednotě je bohatá. Jsme organizace, která je otevřená široké veřejnosti svým členstvím. Do budoucna lze si jen přát abychom měli dostatek dětí, mládeže, nadšených a obětavých lidí, kteří by nás starší jednou vystřídali ve funkcích cvičitelů a organizátorů.

Bohumil Domanský Gymnasté v Sokole Přerov

Cvičení na náradí, nynější sportovní gymnastika (SG), tvořilo od založení jednoty jednu z hlavních částí tělovýchovné činnosti. Také v současné době patří mezi velké sporty v Sokole (časopis Sokol č. 11/95). Je to proto, že cvičením na náradí se zvyšuje tělesná zdatnost a obratnost, zvyšuje se pohybová schopnost a elegancie, ale hlavně se posilují důležité vlastnosti psychofyzické jako jsou odvaha, vytrvalost, pohotovost, pevná vůle, duchapřítomnost a pod. Tělovýchovná a sportovní činnost naší jednoty, tedy i nářad'ovců-gymnastů, do roku 1946 je popsána v Památku z roku 1946. Velmi stručně lze říci, že naši bratři a sestry se zúčastňovali většiny závodů, v nichž čestně obstáli. Zvláště v letech 1939 až 1941, kdy za naši jednotu závodili mezinárodní závodníci bratři Bohumír Baroš a Jaroslav Pavelka a po r. 1945 - br. B. Baroš a ses. Jarmila Kopečná.

Několik výsledků z té doby:

- 4. března 1939** - závod ve volných sestavách pro vyspělé cvičence za účasti mistra světa br. Jana Gajdoše. Br. Pavelka se umístil na 2.místě.
- 11. srpna 1940** - závod vyspělých cvičenců ve volných sestavách. Zvítězil br. Baroš.
- 28. září 1940** - závod vyspělých cvičenců na náradí a v lehké atletice ve Vítkovicích Zvítězil br. Baroš.
- 27. října 1940** - závod družstev vyspělých cvičenců ve Vyškově. Naše družstvo se umístilo na 1. místě, rovněž i br. Baroš.
- 10. listopadu 1940** - závod o prvenství ČOS ve volných sestavách v Praze. Br. Baroš se umístil na 3. místě.
- 12. ledna 1941** - vyhledávací závod ČOS pro mezizemský závod Čechy - Morava v Olomouci. Bratři Baroš a Pavelka byli zařazeni do družstva Moravy.
- 2. února 1941** - mezizemský závod Čechy - Morava v Brně. Zvítězil br. Baroš nad mistrem světa br. Gajdošem, br. Pavelka získal 3. místo.
- 30. března 1941** - závod Přerov - Mor. Ostrava ve volných sestavách. Zvítězilo družstvo Sokola Přerov. Dobrým závodníkem byl také br. František Chmelař, který se umístil v r. 1938 ve středním oddíle na závodech při X. sletu na 3. místě mezi cca 1.000 závodníky.

Potom přišel 13. duben 1941 a došlo k zastavení činnosti Sokola německými okupanty.

1945 - 1948

V těchto letech závodili naši cvičenci (dorost, muži, ženy) v oddíle nižším, středním i vyšším. Družstvo mužů vedené br. Barošem se zúčastňovalo závodů, veřejných cvičení i akademií v tomto složení: bratři J. Zábranský, E. Roba, Z. Frühauf, Ad. Ptáček, V. Micka, Fr. Chmelař, Drah. Surynek a Zd. Kruml. Družstvo žen, které vedla ses. Leopolda Široká a br. Baroš, tvořily sestry: J. Kopečná, B. Saganová, Drah. Váchová, J. Kopecká-Hendrychová, J. Zahradníčková, Ot. Lipnerová, J. Hapalová a A. Široká. Nejúspěšnější v té době byli br. Bohumír Baroš a ses. Jarmila Kopečná, kteří byli v přípravných družstvech pro olympijské hry a zúčastňovali se zájezdů do ciziny.

Rozřadovacího závodu před olympijskými hrami se zúčastnila také ses. Božena Saganová-Lučanová.

27. dubna 1946 - nářadový závod mužů vyšší vyspělosti v Přerově za účasti nejlepších Závodníků Moravy. Br. Baroš se umístil na 4. místě.

25. srpna 1946 - nářadový závod mužů v Olomouci, br. Baroš - 1. místo.

9. dubna 1947 - reprezentační družstva mužů a žen ČOS odjíždí do Dánska a Švédska. Zúčastnili se naši členové br. Baroš a ses. Kopečná.

21. května 1947 - br. Baroš odjíždí s výpravou ČOS na dvouměsíční zájezd do USA. V závodě ČOS - USA se umístil na 2. místě za legendou berlínské olympiády br. A. Hudcem. Za tohoto zájezdu vystoupila družstva ČOS také v Paříži a Londýně, červen 1947 - ses. J. Kopečná odjíždí s družstvem žen ČOS do Finska.

12. a 13. prosince 1947 - nářadový závod ve vyšším oddíle v Praze, br. Baroš se umístil na 7. místě.

Po roce 1948 se snažila udržet sokolskou myšlenkou a určitou gymnastickou úroveň hrstka cvičenců společně s bratrem br. B. Barošem. Byli to bratři: Z. Fruhauf, Drah. Surynek, Zd. Krumi Fr. Simon, M. Kočí, V. Tabery, B. Domanský, V. Fabián a R. Fabián. Dívčí gymnastice se v té době věnoval br. Baroš a sestry Drah. Váchová, J. Hendrychová, O. Fárková, H. Hružová, M. Šoupalová, H. Široká - Kratochvílová a další. Vynikajících výsledků dosáhla v oddíle SG MEO..... trenérka sestra Věra Krestýnová.

V r. 1956 se zúčastnil br. Vlád. Tabery a ses. Erbenova zájezdu gymnastů DSO Sokol do Vídně a v r. 1957 cvičil br. Tabery na gymnestrádě v Jugoslávii.

Postupně dívky přestaly závodně cvičit a v r. 1974 se kolem br. Domanského soustředil kolektiv trenérů SG: Zd. Šenk, Fr. Chytil, Fr. Králíček, J. Fait, později J. Tomešek, O. Slouka, P. Hermély a další. Naši žáci a dorostenci se pravidelně zúčastňovali republikových přeborů ve svých kategoriích a při celkovém hodnocení se náš oddíl vypracoval na 5. až 8. místo v České republice.

Na činnost sokolských příslušníků po r. 1948 v "obrozeném" Sokole a později v ČSTV se nyní pohlíží ze dvou hledisek:

Kladného - udržovali jsme některé sokolské zásady a úroveň SG v době, kdy většina Členstva znechucena komunistickým šikanováním činnosti zcela zanechala. Podobně přešli sokolští plavci a hráči herního oddílu po r. 1941 do SK Přerov, veslaři a kanoisté k Vodákům a v r. 1945 se vrátili do Sokola.

Záporného - činnost v ČSTV, to byla určitá spolupráce s komunistickým režimem. To si ale musí každý před svým svědomím zodpovědět sám.

Dočkali jsme se však 17. listopadu 1989, obnovení ČOS a obnovení Sokola Přerov. Od té chvíle jsem byl přesvědčen, že se přerovští gymnasté vrátí do Sokola. Trvalo to však mnoho měsíců, nežli většina trenérů s návratem souhlasila. Až 1. ledna 1991 se stal oddíl sportovní gymnastiky v počtu 42 příslušníků součástí obnoveného Sokola Přerov.

Ve stísněných podmínkách na galerii sokolovny a v malém gymnastickém sále (bývalá zasedací síň br. Sylvestra Plevy a hlaholná) se věnujeme 3 x týdně výchově mladých sokolských gymnastů.

Každoročně od r. 1991 pořádáme Memoriál bratra Františka Chmelaře na počest tohoto výborného sokolského cvičence, cvičitele, rozhodčího a činovníka, zúčastňujeme se letního gymnastického tábora a před Štědrým dnem pořádáme závod o Vánoční baňku.

Zúčastňujeme se pravidelně meziokresních, oblastních a republikových závodů. Moravskoslezské ligy ve SG a jiných soutěžích. Od r. 1994 také přeborů žactva ČOS. Od r. 1991 jsme se zúčastnili celkem 22 přeborů České republiky (ČR) žáků, dorostenců a mužů, z toho 12 x v Praze, 3 x v Písku, 3 x v Brně, 2 x v Děčíně a 2 x v Přerově.

Některé výsledky:

<u>26. června 1992</u> - Přebor ČR mužů I.VT - Brno (celkem 25)	20. místo br. Tomešek 22 -//- br.Petr neměly
<u>13 června 1993</u> - Přebor ČR dorostu JJ.VTD - Praha (celkem 25)	14 místo Petr Paul 16. - // - Marek Peterek 17. - // - Zbyněk Frenzel 21 -//- A. Charamza
<u>8. června 1994</u> - Přebor ČR žáků IJJ.VTŽ - Praha (celkem 82)	55 - // - Ondřej Miklík 60 - //- Jan Pavelka 61 - // - Roman Král 62 - // - Martin Paul
<u>18. června 1994</u> - Přebor ČR mužů I.VT - Praha (celkem 14)	6. m. br. Otakar Slouka
<u>10. června 1995</u> - Přebor ČR žáků m. VTŽ - Praha (celkem 98)	64. m . Jan Pavelka 77. m. O.Závěšický
<u>10. června 1995</u> - Přebor ČR dorostenců II. VTD - Praha (celkem 16)	11. m. M.Peterek
<u>10. června 1995</u> - Přebor ČR mužů I. VT - Praha (celkem 9)	4. m. O. Slouka
<u>25. listop. 1995</u> - Přebor ČR družstev ml. žáků - Přerov (24 dr.)	15. m. Sokol Přerov
<u>25. listop. 1995</u> - Přebor ČR družstev st. žáků - Přerov (11 dr.)	9. m. Sokol Přerov

Aby se mohli závodníci zúčastnit přeboru ČR, musí dosáhnout v oblastním přeboru požadovaný počet bodů, žáci navíc se musí umístit na limitovaném místě.

Přebory ČOS.

4. 12. 1993 se konal v Přerově přebor žactva moravských žup ČOS. Na účasti a umístění záviselo pozvání k přeboru žáků ČOS při XII. všesokolském sletu. Družstvo ml. žáků Sokola Přerov se umístilo na 7. místě (celkem 11 dr.).

2. 7. 1994 - Přebor ČOS družstev ml. žáků - Praha (XH.slet) 9.m. Sokol Přerov(celkem 12 dr.)

16. 6. 1995 - Přebor ČOS družstev st. žáků - Praha 8. m. Sokol Přerov (celkem 12 dr.)

17. 6. 1995 - Přebor ČOS družstev ml. žáků - Praha 6.m. Sokol Přerov (celkem 13 dr.)

Umístění našich závodníků bývá nejčastěji ve druhé polovině výsledkové listiny. Jedním z důvodů je, že naše tělocvična není vybavena hlubokými doskokovými jámami, vyplněnými molitanem, bez kterých nelze nacvičovat velmi obtížné cviky. Dalším důvodem je, že dorostenci odcházejí studovat mimo Přerov, nebo zanechávají činnosti vůbec, noví žáci nemohou tedy sledovat cvičení vyspělejších cvičenců a tak začínáme stále od začátku.

Při hodnocení oddílů SG za rok 1994 se umístil náš oddíl na 5. místě mezi 20 oddíly ČOS.

V současné době se věnují trenérské práci bratři - František Chytil, Jaroslav Barták, Jiří Tomešek, Otakar Slouka a dorostenec Marek Peterek.

MUDr. Dušan Šnajdr, člen vzdělavatelského sboru Vzdělavatelova úvaha

Pročítaje pět památníků přerovského Sokola poznával jsem mnohé myšlenky, názory, vzpomínky a postoje našich sokolských předchůdců, sester a bratří, kteří se zapsali nezapomenutelným způsobem do mysli čtenáře. Neboť nadšení, důvěru a úctu, jakou vtiskli svým obdivným projevům vůči těm, kdož mimo pěstování kultury těla i ducha položili na oltář Tyršovy svaté myšlenky své osobní pohodlí, majetky, zdraví i životy, nelze chápat jinak než jako zápal ducha bohatýrů, kteří nejen že pochopili, ale plně podpořili rozkvět čistého vlastenečství. A těmto často prostým lidem nešlo nikdy o osobní prospěch, nýbrž o ztělesnění mravních hodnot, jež zasety do lidských srdcí vydaly počet v kritických obdobích. Rizika, jež tito nesmrtelní podstupovali, nebyla pro ně nikdy dost nebezpečná a oběti nikdy dosti velké.

Mezi tyto velikány náleží slavné legendy přerovského Sokola, jako byli (a někteří ještě jsou) Slávek Kratochvíl, Rudolf Lukaščík, Syh/estr Pleva, František Skopal, MUDr. Jan Lacina, Vincenc Křístek, Lída Chytilová, Bohumír Baroš a mnozí další, jejichž zástup nelze dohlédnout a jejichž zásluhy o Tělocvičnou jednotu Sokol Přerov nelze dosti vděčně ocenit. Je dojemné číst, s jakou úctou a vážností o nich a jim podobných píše autoři četných článků a statí. Je třeba obdivovat jejich ušlechtilost, s jakou vzpomínají a hodnotí dílo svých předchůdců.

S pohnutím sledujeme rozvoj přerovské sokolské jednoty. Např. pečlivost věnovaná historii (Jllo Kadlecem nám umožňuje poznat osobnosti, jejich myšlení, poctivost i pracovní aktivitu. Často s vypětím sil udržovali dílo, jež jim zanechali jejich předchůdci, bez nároku na odměnu či dík.

Filozof říká: "Úcta k vlastní minulosti je projevem kulturnosti národa". A dodejme ještě: "také oprávněním přežívat v celosvětové společnosti jako národ uvědomělý, ušlechtilý a ostatními u/návaný". Pohled na pracovitost některých sester a bratří, kteří se funkcím ani práci nevyhýbali:

Elmer Ladislav - starosta, jednatel, člen výboru zábavního, slavnostního, odboru dramatického, stavebního, družstva pro udržování tělocvičny;

Klein Štěpán - náčelník, člen cvičitel. sboru mužského, výboru slavnostního a zábavního, staveb. odboru, družstva pro udržování tělocvičny,

Koblihová Vlasta - náčelnice, členka ženského cvičitel. sboru, odboru stavebního, výboru zábavního a slavnostního;

Klaus Emanuel - hospodař, člen výboru slavnostního a zábavního, odboru dramatic. a stavebního; a dále bratři a sestry - Poláme, Poledna, Pile, Křístkové, Sis a další a další. Každá funkce a příslušnost k některému výboru či odboru znamenala starosti, práci, plnění nemalých úkolů a řešení problémů.

Za režimu rakousko-uherského mocnářství ztěžovalo sokolskou práci fízlování, pronásledování a podezřívání. Za nacistické okupace přinesli Sokolové nesčetné oběti při odbojové činnosti, za níž byli vyslýcháni, žalářováni, mučeni v koncentračních táborech a Doprovováni. Po komunistickém puči přišla násilná spartakizace, ústrky, přehlížení Tyršovy sokolské myšlenky, vylučování věrných "staromilců", matení pojmů, šikanování, plánovitě zapomínání ideálů masarykovského "sokolování", perzekuce navrátilců ze západních armád. Pomalu upadaly v zapomnění sokolské písně a kroje, Tyršovy ideály ozdravných procesů a mravní výchova vlasteneckých kádřů. Staří sokolové se pomalu vytráceli ze sokoloven a tělocvičen zabraných k t. zv. základní tělovýchově, mladí na jejich místa nepřicházeli, nebylo proč.

Dnes již dvě generace neznají organizaci, která kdysi pro společnost, její svobodu a zdraví široké populace tolik znamenala. Je stále dosti "odborníků", kteří tvrdí, že Sokol v původní podobě je přežitkem (ale neví, co a jak by se mělo dělat). Je citelný nedostatek obětavých cvičitelů a co víc -nemožnost plánovitě a systematicky působit na mládež, která plní restaurace a tančímy, aniž by jí měl někdo možnost vysvětlit nejen principy sokolství a jeho smysl pro společnost, ale i zdravotní a mravní význam Tyršova odkazu.

Již proto je nutné, aby byly obnoveny přerovské sokolské tradice, osvěžena historie Sokola a - sokolství, nastolen cvičební řád, dobrovolná kázeň a zahájena intenzivní vzdělavatelská činnost, i když třeba jiným způsobem než přednáškami před nastoupeným šikem.

Je dojemné číst vzpomínky a přehlížet seznamy těch, kdo se od počátků tušení vlasteneckých citů podíleli na práci spojené se založením přerovského Sokola. Je úctyhodné pomyšlení na olbřímí dílo, jež nám zanechali všichni účastníci činovníckého snažení spojeného s vybudováním organizace vlastenecké, národovecké, odbojné a od začátku své existence pevně zakořeněné ve vědomí těch, kdož Tyršově myšlence sokolství obětovali celý svůj život, své bytostné snažení, obětavost a nenáročnost na ocenění, pochvalu nebo vyznamenám. Je příkladné sebeobětování těch, kdo byli vůdci, tahouni, kdo stáli v čele, kdykoliv mnozí couvali a vyčkávali až jak dopadne nápad, rozhodnutí, odvážná myšlenka posunující pokrok společnosti o další úspěšné vteřiny a milimetr)', a kdy každá kapka jejich prolité krve měla v dějinách lidstva cenu zlata. Je krásné uvědomit si, že všechny obětavé bratry a sestry včerejška, dneška i zítřka smíme zvat svými bratry a sestrami. Tím víc se musíme snažit, abychom byli tohoto oslovení hodni. Abychom vzájemně našli co nejkratší a nejpřímější cestu ke svým duším. Abychom si vždy dokázali vážít života a práce těch, kteří nám včera připravili dnešek a my abychom dnes dokázali svou činností připravit dalším pokolením houževnatou práci šťastný a úspěšný zítřek bez frází a slibů.

Přiznávám, že pročítám památníků s cituplnými obraty a plnokrevným vlastenectvím mi působilo rozkoš. Protože ne každému bylo dopřáno dožít se spokojených výsledků obětavé a náročné práce. Z řádek oddaných a zapálených činovníků, kteří prožívali život mnohdy ve starostech, problémech a nevýslovných stresových situacích, zaznívají mnohá teskná slova. Budiž jim čest a chvála!

Byli však i takoví, jimž se ani nepodařilo dožít se časů, v nichž jsme přebírali vesla a kormidlo lodí, jež často musela proplouvat úskalími závisti a zrady, nenávisti a zloby, pokořování, mučení a pomsty. Těm především patří náš dík, naše pokora a slib, že jejich památku budeme opatrovat a příštím pokolením předávat. Těm pak, kdo živí prošli martyriem totalitních režimů, vyslovme obdiv a úctu. Jejich obětí si vážme, neboť zůstanou provždy naším hrdým a nehynoucím příkladem.

A také mějme na paměti, že svůj mravní dluh jim nemůžeme nikdy splatit jinak, než že se zaslíbíme trvale ušlechtilé myšlence Tyršem vykresané a jimi do našich srdcí zasazené; myšlence hrdého, upřímného a oddaného vlastenectví a citlivého člověčenství. Neboť nekonečné byly řady sokolů a sokolic, kteří začali bojovat s holýma rukama za práva na svobodu, rovnost a bratrství a jejich potomci skončili jako bojovníci od Verdunu, Zborova, Doss Alta, Bachmače, od Dukly, vítězové Royal Air Force, příslušníci U. i DX domácího odboje, nezapomenutelní letci a zahraniční vojáci a legionáři 1. i 2. světové války, s jejichž pomocí naši prezidenti vybudovali a obnovili Československou republiku . Těm patří náš hold, náš vděk a naše trvalá úcta.

Miroslav Kozák Sporty v naší jednotě

Prohlížíme-li starší památníky Sokola Přerov, například ten z roku 1946, vidíme z hodnocení činnosti jednoty, že zde byla celá řada sportovních oddílů. A můžeme jmenovat: košíková, odbíjená, kopaná, národní házená, ryžování, tenis, veslování. Pokud jsem některé nejmenoval nebylo to zlým úmyslem.

Všechny tyto oddíly měly jedno společné: vycházely z Tyršovy tělocvičné soustavy, ze sokolské všestrannosti a také většina jejich členů cvičení všestrannosti navštěvovala. Po roce 1948, po postupné likvidaci ČOS v pojetí sokolské myšlenky, se tyto sportovní oddíly osamostatnily, vstoupily mezi různé sportovní svazy jednotného ČSTV a taková je v podstatě ve velké většině situace dosud.

Takže my v naší jednotě sportovní oddíly nemáme. Ne proto, že bychom nechtěli, ale zatím ani jeden sportovní oddíl Spartaku (nebo i jiný) neprojevil snahu a zřejmě ani potřebu k nám, do řad ČOS, vstoupit.

Příčin je hodně a nechtěl bych je v tomto článku podrobněji rozebírat. Snad stručně jednou větou tu nejpodstatnější: půjdeme tam, kde jsou lepší podmínky. Tak na to většina dnešních sportovců hledí.

Proto je dnešní stav takový a v naší jednotě máme pouze oddíl sportovní gymnastiky, který nám vychovává mládež. Mimo to je v jednotě oddíl rekreačního volejbalu a je jen ke škodě věci, že tento oddíl žádné družstvo mládeže nemá. Při hodnocení sportovních oddílů naší jednoty ještě podotýkám, že je naším členem bratr František Venclovský, dvojnásobný přemožitel kanálu La Manche. Pevně věřím, že se kolem něj vytvoří oddíl otazování. Avšak tato situace nemusí být konečná. Je a bude naší snahou vytvořit v jednotě takové podmínky, abychom dokázali, že lze s úspěchem sportovat i pod vlajkou České obce sokolské.

Mltr. Mane Veřmirovska

Povídám, povídám pohádku

() sokolském divadélku pro nejmenší

Zakladatelé loutkového divadla byli bratři Josef Homek a Artur Gleich, kteří začali hrát od r. 1915 podomácku, později v sále hotelu Praha v Palackého ulici s loutkami vysokými 25 cm. Pravidelná představení začala od r. 1921 v příhodnější místnosti ve škole u Pasáže.

Od podzimu se hrála každou neděli dvě představení až do jara. S výjimkou uzavření divadla ve válečných letech 1941-1945 a opravy elektroinstalace v r. 1994, se tak hraje dodnes. Od r. 1922 se hrálo s loutkami vysokými 50 cm.

V r. 1929 přišli do divadla br. Jindřich Knap a ses. Růžena Široká, kteří se stali novými vedoucími činiteli. V nové sokolovně postavené v r. 1936 vzniklo také nové loutkové divadlo, největší a nejmodernější na Moravě, které v r. 1938 navštívil nejlepší americký loutkář Paul Mc. Pharlin, v r. 1939 prof. Skupa a mnoho dalších našich i zahraničních významných loutkářů.

V r. 1938 se zúčastnil loutkářský odbor sletové soutěže, která byla přehlídkou ukázněnosti a zdatnosti sokolských loutkářů.

Do pilné práce bolestně zasáhl rok 1941. Vše umlklo, když byly uzavřeny nejen brány všech sokoloven, ale i brány loutkových divadel.

Na podzim v r. 1945 přikročil soubor k další činnosti s novou chutí, hrálo se vždy po pečlivé přípravě a každá hra byla řádně opatřena všemi efekty.

V letech 1952 - 1993, kdy komunisté přidělili sokolovnu Přerovským strojárnám, hrálo loutkové divadlo pod hlavičkou Závodního klubu Přerovských strojárn. Také v té době dosahovali loutkáři velkých úspěchů, ses. Široká získala Zlatý odznak Matěje Kopeckého a

Čestné uznání ministerstva školství, soubor získal od města Přerova Pamětní medaili J. A. Komenského a uskutečnily se zájezdy do Polska a Německa.

Ve vedení se postupně vystřídali dr. Jan Široký, Zdeněk Karas, Jan Kučera, Andělin Vylíčil, Eva Svobodová-Černá, Eva Opavská, Marie Vodíková-Veřmiřovská a Karel Kocián.

V 70. letech navštívilo Přerov loutkové divadlo Spejbla a Hurvínka spolu s Miloslavem Kirschnerem, Bójou Šulcem a Radko Hakenem.

Velikého úsilí bylo třeba k udržení chodu divadla v mezidobí od upuštění patronátu ZK PS a vstupem do Sokola Přerov v roce 1993. V únoru 1994 bylo nutno předčasně ukončit sezónu pro větší závady na el. zařízení.

Vedení divadla se obrátilo na odborníky. Díky patří p. Hermanovi za bezplatnou revizi el. zařízení, dále p. Milošovi, p. Sekerovi a p. Příleskému za pomoc při návrhu na odborné řešení. Největší dík patří manželům Gočovým, kteří opravy sponzorovali společně s dalšími mecenáši:

SOFTIR, spol. s r.o., Jasínkova ul,
Pekárna Tieffenbach, Komenského ul.,
Stř. odb. učiliště, Optická ul., řed. PaedDr. M. Pazdera,
Firma Vlček, Žerotínovo nám.
Marie Hrabalová, Bochoř,
Nové Přerovsko, Přerov,
Kabelová televize, Přerov,
Městský úřad Přerov, kulturní odbor,
Okresní úřad Přerov, kulturní odbor.

Všechny závady byly odstraněny a od 8. ledna 1995 se začalo opět hrát. Soubor získal některé nové členy a přišli i někteří bývalí kolegové. Bylo zvoleno nové vedení:

br. Karel Kocián	- hospodářský vedoucí,
ses. Eva Černá	- personální vedoucí,
ses. Marie Veřmiřovská	- umělecká vedoucí.

Jako všichni členové Sokola, tak i celý soubor loutkového divadla vykonává samozřejmě veškerou práci v Sokole po své pracovní době dobrovolně - bezplatně. V r. 1995, kdy divadlo vzpomenulo svého 80. výročí založení, v r. 1996, kdy vzpomíná 75 let pravidelné herní činnosti a společně s mateřskou jednotou 125. výročí založení Sokola Přerov, je jedním z mála sokolských divadel ze všech 20 v ČOS, která hrají pravidelná představení, a jediným, které hraje během sezóny dvě představení každou neděli.

Dne 18. 11. 1995 udělila Skupina amatérských loutkářů při Svazu českých divadelních umělců v Praze našemu divadlu

Čestné uznání Matěje Kopeckého
a prohlašuje, že
Loutková scéna Sokola Přerov
se zasloužila o české loutkářství.

Vojtěška Weigelová Zpráva o hospodaření

Hospodaření v sokolské jednotě není jednoduché. Ročně představují náklady na provoz zhruba 1,5 milionu Kč.-Z toho je největší položkou spotřeba energií 600.000,- Kč, mzdy zaměstnanců představují cca 300.000,- Kč. Protože budova sokolovny je značně opotřebovaná, je třeba každý rok vyčlenit nejméně 200 až 300.000,- Kč na opravy a udržování.

Příjmy Sokola Přerov jsou z převážné části tvořeny příjmy z pronájmů. Ty představují ročně asi 1,1 milionu Kč. Z členských a oddílových příspěvků je přínos 40.000,- Kč. Nemalou příjmovou položkou jsou dotace od ČOS, MÚ v Přerově i dary od jednotlivců.

Aby jednota mohla provádět rozsáhlejší opravy nebo nakoupit větší množství sportovního náradí, je třeba, abychom všichni pomohli při vyhledávání levnějších dodavatelů prací a služeb a při zajišťování sponzorů.

Ing. Vladimír Možíš **Technická komise - údržba**

Prevzetím majetku Sokola Přerov od TJ Spartak Přerovské strojírny nastaly starosti se zanedbaným nemovitým majetkem. V objektu sokolovny byty za uplynulou dobu provedeny tyto práce:

1. Rekonstrukce výměňkové stanice páry včetně automatické regulace vytápění – původní stanice byla v havarijním stavu. Dnešní vysoké náklady na vytápění by vyžadovaly další úpravy, případně změnu topného systému (plynovou kotelnu), na něž zatím nejsou prostředky. Kromě těchto úprav byla prováděna údržba teplovodního rozvodu - lépe řečeno byly odstaveny další vadné topné registry. Tento problém bude řešen v příštím roce.
2. Svépomocí členů Sokola jsme vybudovali nové šatny pro ženy a cvičitelky a místo bývalých šaten byla vystavěna posilovna. Náklady byly z velké části hrazeny dary a ziskem z prodeje občerstvení na župním sletu.
3. Oprava omítek a vymalování jeviště včetně zavěšení staronové opony. Všechny práce opět svépomocí.
4. Nátěr oken v celém objektu včetně zasklení poškozených oken. Nátěry provedla odborná firma, pomocné práce, montáž a demontáž křídel oken prováděli členové Sokola, čímž se opět ušetřily značné finanční náklady.
5. Výměnu oplechování atik střechy a opravu nejhorších částí krytiny provedl p. Skácelík, tím se částečně vyřešilo nejbolavější místo sokolovny - střecha. Uvažovaná generální oprava nebyla provedena pro nedostatek finančních prostředků a je stále nejtvrdějším oříškem, který bude snad vyřešen v následujícím období.
6. Výměna vstupních dveří průchodu a okno do bývalé sokolské kuchyně byla provedena za pomoci členů a přizvaných odborníků.

Sokolská tribuna:

Pronajaté prostory byly bez přívodu vody a proto jsme byli povinni provést vodovodní přípojku /. řádu od Malé Dlážky - asi 60 m do vodovodní šachty. Na základě výběrového řízení byla vybrána nejlevnější varianta a tyto práce provedla Přerovská stavební společnost v prosinci 1994. Vlastní napojení na vnitřní rozvody jsme provedli svépomocí za odborného přispění našeho člena br. Pokorného. V těchto prostorách zbývá dořešit vytápění, kvůli němuž došlo k havárii na vodovodním rozvodu v době mrazů.

Toto jsou hlavní provedené práce, drobnější i když rovněž velmi důležité činnosti v oblasti údržby byly provedeny průběžně během provozu. Co nám nejvíc chybí, jsou finanční prostředky za stále vyšší ceny materiálu i prací.

Olga Fárková - A co naše kancelář ?

Činnost kanceláře se začala pomalu rozbíhat brzy po obnovení jednoty v březnu 1990. Na naši žádost nám Spartak postupně uvolnil dvě místnosti v 1. poschodí sokolovny (kancelář a zasedací místnost). Úřední hodiny, které byly 2 x týdně, zajišťovaly střídavě a bezplatně sestry Xcňa Škodová, Božena Grmelová, Radmila Domanská, Anna Rychtářova a Dagmar Hanzlová.

Z počátku šlo hlavně o přijímání nových členů, vystavování průkazů a vybírání členských příspěvků. Protože se nezachoval archiv Sokola, požádali jsme členstvo o věnování různých sokolských tiskovin a upomínkových předmětů, pokud je mohou postrádat. Požádali jsme také o zapůjčení vzácnějších památek pro připravovanou sokolskou výstavu v r. 1991. Přijímání a evidence těchto věcí byla další činností kanceláře v té době.

Počátkem r. 1991 byla obnovena naše Sokolská župa a podle pokynů ČOS mohla přijmout pl.iccnu tajemnici. 20.1.1991 nastoupila na toto místo ses. Božena Grmelová. Protože župa neměla vlastní kancelář, bylo dohodnuto, že bude sídlit v kanceláři Sokola Přerov a tajemnice župy bude současně tajemnicí naší jednoty. V té době to bylo časově možné, protože župa měla pouze pět jednot.

Ses. Grmelová kromě již popsané činnosti zavedla knihu došlé a odeslané pošty, pokladní knihu a prováděla všechny potřebné adniministrativní práce. Její zásluhou začala kancelář Sokola profesionálně pracovat. Z rodinných důvodů však 31. 3. 1991 ukončila pracovní poměr. Od 1. 4. do 15. 5. 1991 byla tajemnicí župy i Sokola Přerov ses. Vlasta Pavlíková.

Nastoupil nový župní tajemník, jehož hlavním úkolem bylo zajišťovat z pozemkových knih výpisy veškerého sokolského majetku bývalé župy podle stavu ke dni 31. 3. 1948, aby se o tento majetek mohl župní výbor přihlásit. Proto již nemohl vykonávat práci tajemníka naší jednoty. Do nástupu ses. Blahové byty v kanceláři určeny 2 x týdně úřední hodiny, které bez nároku na odměnu zajišťovala ses. R. Domanská.

Od 1. 8. 1991 nastoupila na 1/2 úvazek ses. Anna Blahová, která již nebyla placena ČOS, ale naší jednotou. V r. 1992 jsme koupili kopírku SANYO, která je po několika opravách stále v provozu a bez ní by byla práce kanceláře hodně ztížena.

1. 9. 1993 jsme převzali od Spartaku náš bývalý majetek. Na podzim 1993 se kancelář župy přestěhovala do uvolněných místností ve 2. poschodí. Tajemnici jednoty přibyla starost o osobní agendu zaměstnanců - tajemnice, sokolník, uklízečky. V té době vyšel nový zákon o účetnictví, musela se vést přesná evidence všech dokladů, kontrolovat naše platby dodavatelům energie a služeb, uzavíraly se nové smlouvy o pronájmu a pod. Všechny tyto práce již nešlo vykonávat na 1/2 úvazek a ses. Blahová ze zdravotních důvodů nemohla pracovat na celý úvazek. Proto 1. 10. 1993 nastoupila ses. Anna Složilová. V lednu 1994 převzala také vedení účetnictví, které do té doby vedla bezplatně ses. Domanská. V červenci 1994 jsme koupili počítač ESCOM, který je velkým ulehčením veškeré administrativní práce a bez kterého bychom se dnes již těžko obešli. Počítač slouží i při závodech k rychlému vyhodnocení výsledků. Komplikace s dojížděním a starost o dospívající děti byly příčinou odchodu ses. Složilové k 31. 7. 1994.

Od 1. 8. 1994 nastoupila současná tajemnice ses. Jana Tovaryšova, která se ve své funkci dobře zapracovala a nové informace ke své práci získává na školeních, kterých se v průběhu roku zúčastňuje. K počítači byl zakoupen program pro vyhodnocování telefonních hovorů a program pro podvojný účetnictví.

Úřední hodiny jsou stanoveny na

úterý	9.00 až 15.00 hodin
čtvrtek	9.00 až 17.00 hodin.

Ve své práci pro výbor spolupracuje tajemnice s jednatelkou a za svou práci odpovídá starostovi jednoty.

Bohumil Zich Zpráva dozorčí a kontrolní komise jednoty

Posláním a pracovní činností je dozorčí a kontrolní komise zaměřena na posuzování hospodaření s finančními prostředky a majetkem jednoty a kontrolu plnění přijatých usnesení včetně naplňování stanov ČOS (viz upravené stanovy ČOS pro členy Sokola Přerov z 10. 2. 1994).

DKK jednoty Sokol Přerov je pětičlenná. Od valné hromady, která se konala 10. 2. 1995 se sešla celkem 5 x a projednala celkem patnáct dílčích kontrolních a revizních úkolů. Zásadou činnosti DKK je mj. aktivní společná spolupráce všech členů této komise, zejména na závěrečném posuzování a vyhodnocování každé jednotlivé kontrolní (revizní) akce. Všichni členové při tom velmi dobře využívají a uplatňují jak svých teoretických, tak zejména mnohaletých praktických zkušeností a znalostí z oblasti účetnictví a provozní ekonomiky, Z každého souboru kontroly (3 až 5 položek) je proveden Kontrolní záznam pro starostu a hospodářku jednoty. Mimo to s výsledkem každé kontroly jsou seznamováni členové výboru na výborové schůzi jednoty osobně předsedou DKK. K případně zjištěným nedostatkům či problémům zaujímá výbor své stanovisko a starosta jednoty formuluje opatření k nápravě. Pro příklad uvádím alespoň některá, již provedená kontrolní témata za uplynulé období: Kontrola uzavřených platných smluv o pronájmu a jejich plnění Kontrola placení členských příspěvků Kontrola dokladů o provedených nákupech a pracech (opravách provedených dodavatelsky cizí firmou)

Kontrola hospodaření s režijním materiálem

Kontrola úrovně vedení a zpracovávání účetních dokladů a evidence majetku jednoty

Kontrola organizace a hospodaření FIT centra

Kontrola nákladů za telefon

Kontrola Usnesení valné hromady z 10. 2. 1995

Kontrola finančního rozpočtu na rok 1996

Kontrola inventury majetku

Z uvedeného příkladu (nejsou uvedena všechna kontrolní témata) je patrné, že kontrolní programy jsou velmi různé a zasahují do různých sfér, zejména ekonomického života jednoty. Velkým přínosem je využívání počítače, který výrazně zvýšil úroveň základní evidence (finanční i organizační) a usnadňuje práci v rozhodování výboru i kontrolám, které provádíme.

Domnívám se, že výbor jednoty přijímá činnost dozorčí a kontrolní komise nikoliv formálně jako jakousi nezbytnou a stanovami předepsanou nutnost, ale jako věcnou a potřebnou spolupráci, zejména v současné, velmi napjaté a náročné finanční situaci jednoty, která si zasluhuje stálou velmi důkladnou a pečlivou pozornost a úsilí o její bezchybné a efektivní zvládnutí.

Závěrem to konstatování nejdůležitější:

Dozorčí a kontrolní komise jednoty nezjistila žádné nedostatky, chyby nebo závady, které by si vyžadovaly mimořádná opatření k nápravě. Drobné nebo menší nedostatky či problémy byly vyřešeny, nebo se odstraňují. DKK potvrzuje, že s majetkem a finančními prostředky jednoty bylo nakládáno zodpovědně v rámci platných předpisů, zásad a nařízení. Také zásady stanov ČOS jsou dodržovány.

Bohumil Domanský **Prapory Sokola Přerov**

Od r. 1879 se jednota snažila o získání sokolského praporu, za kterým by členové mohli pochodovat při veřejných vystoupeních. Úřady však odmítaly několikerou žádost o povolení praporu. Vlastenecký spolek paní a dívek "Vlasta" se rozhodl pořídit prapor Sokolu svým nákladem a příznivá náhoda uspěla úřední povolení.

Při návštěvě Přerova v r. 1883 přislíbil místodržitel hrabě Schonborn podporu, pokud červená Hrana praporu bude částečně zakryta nějakou ozdobou. S návrhem obrazu ptáka-sokola souhlasil.

Jednota podala opět žádost o povolení, v níž se odvolala na dobrozdání místodržitele. Povolení přišlo za několik měsíců. To je stručná historie prvního sokolského praporu na jehož druhé straně je **nápis TUŽME SE**. Tento prapor opatrujeme dodnes, jeho stav ovšem odpovídá době vzniku.

V r. 1921 byly pořízeny další tři prapory:

ČLENSKÝ - ke kterému patří od r. 1931

stuha s nápisem **60 LET SOKOLA PŘEROV - VĚNUJÍ SESTRY**

1. strana - obraz ptáka - sokola.

2. strana - nápis TUŽME SE

DOROSTENCŮ -

1. strana nápis DOROSTENCI PŘEROV 1921

2. strana nápis KDE OTEC STÁL I SYN BUDE STÁT

DOROSTENEK -

1. strana nápis ŽENSKÝ DOROST - PŘEROV

2. strana 1871 - 1921

VLAJKA SOKOLSKÉ

MLÁDEŽE - vlajka USA se stuhou, na které je

nápis MLÁDEŽ AMERICKÁ - MLÁDEŽI SOKOLA PŘEROV V

r. 1929 získala naše jednota tuto vlajku jako dar mládeže ze

Shenektady. Stalo se tak při zájezdu družstva ČOS do USA. Ze

župy bylo do Ameriky zasláno 8 vlajek, ale jen naše jednota

dostala vlajku oplátkou.

PRAPOR ŽACTVA- nese tyto nápisy

1. strana ŽACTVO SOKOLA PŘEROV - 1928

TUŽME SE - BUĎME SVORNÍ - MILUJME SE - OVLÁDEJME SE

2. strana KRÁSA - ZDRAVÍ - PRAVDA - SÍLA

PRAPOR ŽAČEK-

1. strana ŽÁKYNĚ SOKOLA PŘEROV

2. strana 1948 VYTRVÁME

Všechny prapory od r. 1921 jsou velmi pěkně barevně laděné a umělecky vyšívané. Uskladněny bývaly ve skříních v místnosti č. 82.

Nevím, kde byly tyto prapory v letech 1941-1945. Po r. 1948 byly uloženy v miniskladu pod schodištěm do předsálí. V r. 1971, kdy Spartak Přerov vzpomínal 100 let trvání tělovýchovy v Přerově, byly sokolské prapory připraveny pro výstavu v Pasáži. Den před otevřením však komunističtí cenzoři obvinili organizátory výstavy (br. Tichého a ses. Kohoutkovou) téměř z protistátní činnosti a pravdivě prohlásili, že výstavu jistě připravovali nějací sokolové. Předseda Spartaku do druhého dne některé exponáty vyřadil a ponechal jen tři nebo čtyři sokolské prapory. Od té doby jsme o praporech nevěděli.

Asi v r. 1980 jsem při náhodné práci pod jevištěm přerovské sokolovny uviděl v koutě zaprášený nevzhledný balík, ve kterém byly naše prapory. S důvěrným souhlasem tehdejšího správce p. Pěvrátla a br. Tichého jsem prapory odvezl domů, vyčistil, oddělil je od žerdí a pověsil na stěnu. Tam se dočkaly r. 1990 a obnovení Sokola Přerov. V současné době jsou uloženy svinuté v zasedací místnosti. Měli bychom pro ně najít důstojnější místo, aby mohly být uloženy rozvinuté.

Bohumil Zich

Hodně úspěchů a všechno nejlepší k narozeninám.....

Patrně každé významnější výročí je důvodem k určitému zastavení, ohlédnutí se zpátky, zavzpomínání, porovnávání, k jakési bilanci úspěchů i problémů a minulých nedostatků, ale i k nadechnutí a dalšímu energičtějším vykročení tím nejsprávnějším směrem.

Ti příliš opatrní se při tom trochu bojí určitého rizika z třeba až přespříliš shovívavého úsměvu a podezření ze zbytečné nostalgie od těch o hodně mladších.

Při příležitosti 125. narozenin přerovského Sokola by bylo možné i žádoucí oprášit a vzpomenout desítky a stovky jmen těch, kteří se zasloužili o vznik, rozvoj a uskutečňování sokolských myšlenek a velice náročných sokolských plánů a programů v našem městě. Budou určitě i do budoucna pro nás patřit k vzorům, příkladům a inspiraci.

Témat a námětů z bohaté historie přerovského Sokola by bylo nepřeberné množství. Určitě však každý z nás by byl rád, kdyby některé stinné stránky z tohoto období už se nikdy neopakovaly.

Rád bych se zastavil alespoň u dvou, pro mne zvlášť příjemných a nezapomenutelných vzpomínek. Ta první je spojena s mými prvními dojmy a zkušenostmi šestiletého kluka, který právě začal chodit do školy, ale objevil se i v prima kolektivu malých žáčků ve zcela nové, nádherné a právě dostavěné přerovské sokolovně. S několika tehdejšími sokolíky, kteří už před několika roky překročili šedesátku, se stýkám (rád) dodnes. Nebráním se podezření, že jsem asi dost velký patriot, když stále tvrdím, že v Přerově máme tu nejkrásnější sokolovnu v republice. Nebráním se ani pocitům jakési přirozené hrdosti na všechny ty úžasné schopné, obětavé, nadšené a pracovité naše předchůdce, kteří před šedesáti léty dokázali spontánním úsilím postavit a zařídit sokolovnu tak, že je a ještě dlouho bude moderní a krásná. Uvědomuji si to tím víc, že jsem poznal, kolik práce, starostí a finančních prostředků je třeba vynaložit nyní jen k tomu, aby se zajistil běžný provoz a menší opravy a údržba v léto budově.

Druhá vzpomínka je o necelých 10 let mladší - poválečná. Patří do období mého dorosteneckého sokolování. Stačí zalistovat v almanachu Sokola Přerov, který byl vydán k příležitosti 75. roku Sokola (1946). S odstupem času vypadá až neuvěřitelně, že rok po válce cvičilo v naší sokolské jednotě 400 dorostenek a dorostenců a počet mužů a žen se blížil k číslu 2.000! Jenom v r. 1946 se uskutečnilo deset velice úspěšných a mimořádně dobře navštívených akcí, např. Šibřinky, ples, pomlázková zábava, Majáles, župní slet, letní šibřinky, mikulášská atd.

Velmi rád vzpomínám na sokolské tábory v přírodě ve Velkých Losinách, Starém Městě pod Sněžníkem nebo (jen pro dorostence) na stanový tábor v Lukově u Fryštáku.

Další řádky by mohly (právem) patřit třeba přípravám a účasti naší jednoty na slavném Všesokolském sletu v r. 1948 atd.....

Pěkné vzpomínky, nebo nebezpečná nostalgie? I historie naší jednoty, to není jen doba před 50 či 125 léty. K historii už patří i doba nedávno minulá. Když počátkem r. 1990 se probudil přerovský Sokol z nucené narkózy, bylo s tím spojeno hodně nadějí, přání, představ a příjemné euforie a nechybělo ani přesvědčení, že "to brzy dáme dohromady a zase to pořádně rozjedeme...." Ukázalo se, že to nebylo (a není) tak snadné.

V každém případě se však za uplynulých šest let udělal v naší sokolské jednotě veliký kus práce. Je dobré i nadějně, že se daří prosazovat věcné, racionální i modernější přístupy a pojetí sokolské činnosti při zachování všech původních a zásadních tradic Sokola.

Bez patosu a velkých slov upřímně a moc držím palce našemu letošnímu jubilantovi k jeho 125. narozeninám. A kromě všeho nejlepšího mu přeji, aby se do naší sokolovny už natrvalo vrátilo (a zůstalo) ono správné sokolské nadšení, úsměvná pohoda a spontánní radost a ubylo problémů a zbytečných vrásek.

Vím, že je nás dost, kteří věří, že se to podaří.

Ing. Milan Geryk - Blednoucí vzpomínky

I Ined po obnovení Sokola po válce mne tatínek do něj zapsal. Ve výboru jednoty vedl hudební odbor a už předtím, za války pomáhal zachraňovat sokolský movitý majetek, dříve než Němci zabrali sokolovnu. Vzpomínám na pravidelné cvičení žáků, které vedli bratři Bednařík (ten byl letos překvapen, že jsem cvičitelem družstva mladších a starších žáků), Panák, David a ing. Furman. Jako >ák jsem cvičil na župním sletu 30. 6. 1946. V té době byl vydán Památník pětasedmdesátého výročí tělocvičné jednoty Sokol Přerov. Jednou z jeho zajímavostí je patronát přerovské jednoty nad "menšinovými jednotami" v Bílovci, Šternberku, Spálově, Suchdole, Čížkovicích a Vrkoslavicích. Fašistická okupace způsobila právě v řadách Sokola největší ztráty.

Kromě pravidelných cvičení jsme měli vzdělavatelské hodiny snad v sále loutkového divadla, kde kromě organizace Sokola a jmen činovníků jsme se učili národní, tábornické a sokolské písně, meteorologii, chování v přírodě a k přírodě jako přípravu na táboření (br. Dušan Kramář a j.). Konkurovali jsme tím Junákům. Sokol organizoval vycházky do přírody (br. Široký) a celodenní výlety, např. koncem září do Čekyně (br. ing. Simon nás tam učil Morseovu abecedu).

Červenec 1946 jsem strávil v sokolské osadě Velké Losiny, kterou vedl br. Hrazdíra. Marně jsem ho přemlouval aby mne pustil vlakem samotného do Přerova najeden den 14. 7., kdy Přerov navštívil prezident dr. Beneš. Nejpopulárnějšími v osadě byli zdravotníci bratři MUC. Lukaščík a MUC. Volejník, který krásně zpíval. Mám fotografii našeho družstva, jehož vedoucími byli bratři Zich a Zedek. Tomu jsem na dveřích přepsal e na a. Dostal jsem za to 50 dřepů. Tehdy běžný a snadno zvládnutelný trest. Br. Bednařík vymýšlel zajímavé hry. Ačkoliv dosud byl přidělový systém na potravinové lístky, dostávali jsme pětkrát denně kvalitní stravu. Při ranním nástupu bylo vždy rozebíráno heslo dne, např. Čistota půl zdraví, Sokolský odznak - čestný odznak, Šetři přírodu, Slaboch lže, silný mluví pravdu atp. Pořádaly se vycházky, celodenní pochodňák na Mravenečník a Jelení hřbety, míčové hry, táboráky s písněmi a připraveným programem. Pořádek a kázeň byly bodovány a odměňovány a stah/ se věcí cti. Vytvořilo se prostředí, které nenásilně vychovávalo. Významným "sponzorem" byl továrník br. Zejda, místostarosta jednoty. Paměť mi posiluje můj a mamčin deníček.

V tomtéž roce jsem byl "písemně" převeden do dorostu. Glejt podepsaný starostou jednoty br. MUDr. Lacinou povzbuzoval a dodával každému sebevědomí, že není sám a bezvýznamný a že se o něho jednota stará.

O rok později jsem cvičil na Předšletových hrách mládeže v Praze. Poprvé jsem prošel branou borců. Ne každý se tam dostal, skládali jsme zkoušky. Červenec jsem pak strávil v sokolském stanovém táboře Lukov u rybníka Bezedníka. Starali se o nás bratři Millonig, Kolek, Široký a další. Podsady stanů jsme vyráběli sami, což se neobešlo bez četných překvapení a legrace. Vykopali jsme studnu s pitnou vodou. Z tábora jsme si odnesli víc než vykrmení a osvěžení z přírody. Formulovaly se zásady na celý život i názory na Sokol. Jeden za všechny a všichni za jednoho.

V roce 1948 po náročné přípravě vypukl XI. všesokolský slet. Skladba se nacvičovala samozřejmě bez magnetofonu. Pamatuji v rohu klavír a u něho br. Klímeše. Cvičili jsme na slete v Lipníku a v Přerově. V týdnu od 17. 6. ovládlo Prahu sokolské žactvo. Zúčastnili se oba moji sourozenci. Žačky provolaly slávu exprezidentu dr. Benešovi a 20. 6. byl průvod žactva zakázán. O týden později jsme Prahu zaplavili my, dorostenci. Velmi rád na to vzpomínám, i na br. Lesáka, který obětavě a bez absence vedl řadu let asi stovku přerovských dorostenců. 27. 6. jsme měli slavnostní vystoupení, ukončené provoláním: "My, mladí v jednotném stojíme šiku, v práci i v boji za republiku. Ved' nás, vlajko s modrým klínem rudobilá, tys jednoty naší znak a síla!" Podruhé jsem prošel branou borců. Organizace klapala stoprocentně včetně občerstvení v průvodu. Byli jsme vyzbrojeni Kalendářem sokolských žáků a dorostenců na rok 1948 a brožurkou Sletové pokyny pro dorostence pro XI. slet.

Zájezdu na návštěvu k prostějovským Sokolům se zúčastnila řada cvičenců, snad pod vedením br. Fr. Chmelaře. Pro dorost organizovala jednota občas v neděli taneční lekce. Podmínkou byl kulturní program, kde jsem si také zahrál na klavír.

V červenci 1949 pořádal Sokol Přerov pracovní stanový tábor v Karlovicích u Vrbna, na lesní mýtině vysoko nad obcí Mnichov. Vedoucím byl br. Pepa Flašar. "Živili" jsme se v lese sekerou a pilou, potraviny jsme tahali do strmého kopce a viditelně jsme zmužněli. Paralelně organizovala naše jednota sokolské osady pro žactvo a dorostenky.

V březnu 1950 jsem s br. Tichým a dalšími zúčastnil týdenní internátní cvičitelské školy v přerovské sokolovně za účasti asi 50 frekventantů z blízkého i vzdáleného okolí. Bylo to nutné, neboť cvičitelů ubývalo. Učili nás teoretikové i praktici: bratři Šindler, Hošek, Paloušek. Grác, Poláme, MUDr. Lacina, Koplík, Mazánek. Poznatky mám zapsány. Byl již znát politický posun po únoru 1948. Komunistická strana vydala heslo "V zdravém těle zdravý- duch, co sokol, to soudruh". Slučováním tělovýchovy a nenápadným nasazováním svých přívrženců do sokolských jednot KSČ "demokraticky" a podle sokolských stanov přehlasovala původní členstvo a zavedla svou kontrolu včetně vylučování nepohodlných lidí. Ideový vedoucí školy s. Konečný přednášel o dějinách Sokola již podle třídního hlediska. Přednášku o cestě k socialismu pronesl s. Vychodil. Měli jsme i přednášku o Národní frontě a další o spolupráci se Svazem mládeže. Tělovýchova se stala nástrojem politiky. 14. 7. 1949 vyšel zákon o sjednocení tělovýchovy a sportu v Sokole. Byly zřízeny okresní a krajské výbory místo původní sokolské župní organizace. Ve vhodnou dobu byl Sokol zrušen.

11.6.1950 jsme veřejně vystoupili v Bochoři, 25. 6. na házenkářském stadionu v Přerově. V průvodu Přerovem jsem nesl sokolský dorostenecký prapor. Přehlídka to byla velkolepá, my dorostenci jsme měli od sletu vycházkové a tábornické stejnokroje. 1. 10. uspořádal br. Lesák pro věrné dorostence celodenní výlet autobusem na hory až po Súlov. 11. 11. jsme cvičili na sokolské akademii. 2. 12. jsem získal Tyršův odznak zdatnosti, což při mých malých schopnostech byl velký úspěch.

V roce 1951 jsem byl přeřazen mezi muže. Dostal jsem glejt podepsaný jednatelem Kněžkem a náměstkem starosty Komárkem. Glejt mi nabízel možnost zapojit se do práce ve sportovních oddílech, odboru všeobecné průpravy, lehké atletice, gymnastice, kopané, házené, plavectví, cyklistice, odbíjené, košíkové, tenisu, stolního tenisu, lyžařství, veslařství, turistice, jezdeckví, kuželkářství nebo v pomocných odborech, pořadatelském, zábavním, hostinském. Glejt vyvolával v každém hrdost z příslušnosti k tak mocnému spolku. Kromě všeobecné průpravy, kterou tehdy procházely i všechny sporty, jsem hrál tenis (za házenkářským hřištěm, vedli bratři Kleinové) a vesloval (bratři Zapadlo a O. Široký).

27. 5. 1951 byl opět na házenkářském stadione sokolský den. Vedl jsem tam jedno družstvo žáků a předváděli jsme přeskok přes kozu. Jistý úpadek vidím v tom, že neměli lepšího vedoucího družstva. Uznávala se už jen politická práce a "poskakování" se nepovažovalo za "činnost". Rada cvičitelů se nevratně vytratila.

Po roce 1989 hlavně zásluhou bratrů Tichého a Domanského se Sokol obnovil ("v původním znění s titulky", nesrozumitelném značné části dnešní generace). Část původních cvičenců se vrátila, ovšem s několika křížky navíc. Vytvořili Věrnou gardu a prosluli zejména morálkou. Br. Panák, kdysi zdejší vedoucí žáků, přiletěl z emigrace. Nechali jsme ho jako hosta vést rozcvičku dnešních mladších žáků a srovnávali. Po válce se víc pěstoval pochod, případně se zpěvem, přesné polohy při cvičení a ideová náplň. Od r. 1989 při závodech SG a všestrannosti vyhodnocuji výsledky na počítači vlastními programy; rovněž při triatlonu v Tovačově, kde je Sokol Přerov spolupořadatelem.

Nabízí se srovnání s dnešním stavem. Není účelem příspěvku fňukat nad zašlými časy sponzorů-továrníků a tisíců přispívajících členů. Tělovýchova si prý na sebe musí vydělat sama. Konzumní společnost nerada stojí v řadě, připomínky má vždy k morálce těch druhých, vlastní zdraví je na druhém místě za pohodlím nebo honbou za mamonem. Probleskují /právy, nám známé již mnoho let, že fyzický stav našich vojáků je neuspokojivý a otužilost nedostatečná. Nejen vojáků, ale většiny populace. Souvislost se spotřebou léků a tedy s náklady na zdravotnictví se dá vytušit. Morální vliv dřívějšího Sokola, plynoucí z obou světových válek, se penězi vyčíslit nedá. "Až máti Vlast nás zavolá co věrné dítky své, tu mocná paže Sokola zlé škůdce v souboj zve!" Opravdu to již nikdy nebude zapotřebí? Kdoví, jak by to při dnešním stavu morálky s Vlastí dopadlo!

Činovníci přerovského Sokola v letech 1990-1996

Starostové	1990 - 1993	br. Zdeněk Tichý
	1993- 1996	br. Jaroslav Skopal, ing.
Místostarostové	1990 - 1993	ses. Lída Chytilová
	1991 - 1993	br. Vladimír Blaha , MUDr
	1993 - 1996	br. Vladimír Tabery st
	1993 – 1996	. br. Miroslav Kozák
Náčelníci	1990 - 4 měsíce	br. Karel Flegel
	1990 - 1993	br. Jaroslav Skopal ing.
	1993 – 1996	br. Jaroslav Bártek

Náčelnice	1990 – 1991 1991 - 1996	ses. Anna Široká ses. Milada Havlíčková
Předsedové odboru sportu	1990 – 1992 1991 - 1993 1993 - 1995 1995 – 1996	br. Bohumil Domanský br. Jaroslav Bártek br. František Chytil br. František Králíček
Vzdělavatelé	1990 - 1991 1991-4 měsíce 1991 - 1992 1992 – 1993 1993 – 1996	br. Jiří Skopal, ing br. Jiří Sovadin br. Miroslav Kozák ses. Blanka Zetingerová br. Bohumil Domanský
Jednatelé	1990 - 4 měsíce 1990 – 1992 1992 – 1993 1993 - 1996	br. František Simon, ing. ses. Eva Tšponová br. Miroslav Kozák ses. Olga Fárková
Hospodáři	1990 - 1993 1993 - 1995 1995 – 1996	br. Bohumil Zich ses. Hana Pilmanová ses. Vojtěška Weigelová
Účetní	1990 - 1993 od r. 1994	ses. Radmila Domanská vedou účetnictví tajemnice jednoty
Zdravotníci	1990 - 4 měsíce 1990 - 1993 1993 – 1996	br. Jaroslav Navrátil, MUDr br. Vladimír Blaha, MUDr. . ses. Blažena Šonská, MUDr.
Předseda technice komise	1991 – 1996	br. Vladimír Možíš. ing.
Členové výboru	1990 – 1993 1990 - 4 měsíce 1990 – 1993 1991 - 1993 1991 – 1993	br. Oldřich Bilík br. František Chmelař br. Antonín Zimmermann br. Antonín Zimmermann br. Vladimír Tabcerv st.
Náhradníci	1993 - 1995 1993 - 1995 1993 - 1995 1995 -1996 1995 - 1996 1995 – 1996	br. Oldřich Bilík ses. Lída Chytilová ses. Blažena Šonská, MUDr. br. Zdeněk Holas br. Dušan Hradil, MUDr ses. Hana Pilmanová

Dozorčí komise	1991 -1996	ses. Alexandra Škodová - do r. 1995 předsedkyně
	1991 - 1995	ses. Karla Obručová
	1991 - 1996	ses. Jitka Mužíkova
	1993 -1996	ses. Marie Valentová
	1995 – 1996	br. Bohumil Zich - předseda
	1995 – 1996	ses. Radmila Domanská

Cvičitelský sbor žen odboru sokolské všestrannosti

1. sestra Věra Bejő - vedoucí žen
2. Anna Bouchalová - vedoucí starších žákyň
3. Olga Fárková - vedoucí žen
4. Jaroslava Grygarová
5. Milada Havlíčková - vedoucí předškolního žactva
6. Jiřina Hendrychová
7. Jana Minaříková
8. Jitka Mužíkova
9. Gabriela Němčáková 10.
10. Anna Obručová
- I 1 Marie Perutková
- 1 2. Miroslava Pokorná
13. Iveta Rašťáková
14. Alena Rozkošná - vedoucí dorostenek
- 1 5. Helena Sedláčková - vedoucí mladších žákyň
- 1 6. Božena Šoupalová - vedoucí odd. rodičů s dětmi
- 1 7. Eva Tšponová - vedoucí žen
- I 8. Martina Zlámalová

Cvičitelský sbor mužů odboru sokolské všestrannosti

1. bratr Jaroslav Bártek - vedoucí mladších žáků
2. Jiří Fryč
3. Zdeněk Funk
4. Milan Geryk, ing.
5. Zdeněk Holas
6. František Simon. ing.
7. Jaroslav Skopal, ing. - vedoucí mužů
8. Jiří Skopal, ing.
9. Jiří Taberv, ing.
10. Vladimír Taberv st. - vedoucí starších žáků a dorostenců
11. Vladimír Tabery ml., ing.
12. sestra Jarmila Vrbová

Rekreační sporty br. Jaroslav Bártek

Věznění a utiskování členové Sokola Přerov v době komunistické totality

**Bratr Oldřich Vodička, nar. 24. dubna 1910, důstojník čs. zahraniční armády. 26.
května 1949 umučen při vyšetřování příslušníky StB v Praze na Pankráci.**

Věznění:

1.	br. Rudolf Lukaščík	nar. 23.11.1894
2.	br. Richard Bdinka	nar. 20.01. 1910
3.	br. Jaroslav Boháč	nar. 1922
4.	br. Bedřich Čech	nar. 25. 02. 1917
5.	br. Stanislav Halda	nar. 09.06. 1903
6.	br. František Indra	nar. 04.04. 1918
7.	br. Ladislav Koutný	nar. 22.07. 1922
8.	br. Zdeněk Lukaščík, dr.ing.	nar. 04.02. 1925
9.	br. Břetislav Panák	nar. 02.11. 1922
10.	br. Jan Sagan	nar. 13.05. 1895

Neoprávněně vyloučení ze Sokola Přerov v r. 1948:

1.	br. Rudolf Lukaščík	r. 1894
2.	br. Richard Bdinka	r. 1910
3.	br. Břetislav Panák	r. 1922
4.	br. Jan Pavlíček	r. 1905
5.	ses. Lída Chytilová	r. 1911
6.	ses. Ludmila Chytilová	r. 1917
7.	ses. Ludmila Kahajová	r. 1905
8.	ses. Božena Kohoutková	r.1911
9.	ses. Marie Košíková	r. 1911
10.	ses. Božena Pemičková	r.1916
11.	ses. Blahoslava Smékalová	r.1921
12.	ses. Růžena Sumová	r.1905
13.	ses. Zdeňka Tikovská	r.1908

Bratr Lubomír Rychtář, nar. 17. 9. 1923, poručík čs. armády, v srpnu 1949 mu byl zastaven služební plat a 1.3. 1950 přeložen do zálohy bez nároku na plat a odbytné, protože "nenašel dosti kladný poměr k lid. dem. zřízení a k našim spojeneckým závazkům".

Všichni uvedení byli dne 14. března 1996 jmenováni ČESTNÝMI ČLENY naší jednoty, většina IN MEMORIAM.

Velmi obtížně jsme sestavovali tento seznam. Přestože jsme se obrátili také na Konfederaci politických vězňů, pravděpodobně jsme neuvedli všechny utiskované členy Sokola Přerov. Budeme vděčni čtenářům, sdělí - li nám jména dalších vězněných členů v době komunistické totality.